

AYRE

MECMUAYE
ZIWANI

ISSN 0283-2240

MIRODÊ, LA MIRODÊ! EZ RIHAT NÊMRENA!..

Ahmed Arif

Hükmatê Tırkiya'yo Dêrsim'i
keno veng. Êyê hema hema
pêro dewan cadê xora
qlaynenê wu risenê hetê
rozaway. Êyê xelqê ma Tırkan
miyandı vilakenê kî xelqê
ma asimile wu vınibo.

Amor: 11

Adar 1987

AYRE

M E C M U A Y A
Z I W A N I

Ser: 1987

Amor: 11

Redaktorê c1: Ebubekir Pamukcu

Edres: c/o Pamukcu

Idholmsvägen 143 tr 1 127 47 SKÄRHOLMEN

Postgirokonto: 492 79 06 - 0

AYRE • SPRÅKTIDSKRIFT • År: 1987 • Nr. 11 •

Ansvarig utgivare och redaktör: Ebubekir

Pamukcu • Adress: c/o Pamukcu. Idholmsvägen

143 tr 1 127 47 SKÄRHOLMEN •

Postgirokonto: 492 79 06 - 0

Författares Bokmaskin

T E Y E S T E Y

Newroz. E. Pamukcu	1
Ez Xora Perskon. Hese	2
Awayê Nugten.	3
Rêzawayê Dîmli. E. Pamukcu	4
Bano Newe. Ardwan	8
Hirê Mordem. Ard. Usxan	9
Ez To Gêna. X. Nuri	11
Hirê Merdûmi. Ard. O. Mann	12
Namisê Ceni. M. Elişan	13
Lu wu Qulo Serepirçiniya. Ard. M. Çermug	14
Siltan'a Xasek. Ard. M. Çermug	16
Ez Bê Welat Nino. Usxan	17
Kam Kisiya? Usxan	17
Ma Ha Yenê. M. Elişan	18
Lacê Mî. M. Elişan	19
Cemê Sey Momîdan. Zilfi	20
Najni Zeyneme. Hese	21
Mirê Ayvo. Hese	21
Kê Se Va? Karl Hadank'i Va Kî. Çr. E. Sever E. Pamukcu	22
Wicudê Merdîmi.	26
Suka Rızay. A. Duran	27
Dî Beyannamey	29
Kitabê Newey	32

NEWROZ

Ebubekir PAMUKCU

Ze kî pilê ma vanê, verê zaf wexti welatê ma destê zalımandı mendı. Serê nê zalıman zi Dehak'ı. Dehak zaf zalımbı... Tayni vanê, di teney marê Dehak'ı bı, ew nê mari mezgê merdımıya warıbiyê. Dsera, celladanê Dehak'ı herg roz çıhar xorti birnayê wu mezgê cı dayê nê maran... Tayn zi vanê kî zew iletêde Dehak'ı bı. Dermanê nê iletı mezgê xortanbı. Qandê coy herg roz çıhar xorti biryayê semedê iletê Dehak'ı. Ew ancına ze kî vanê, celladê Dehak'ı merdimêdo wini hend zalım nêbi. Xortanrê gû-nayê cı ameyê. Coka herg roz kî eskeran çıhar xorti tepistê wu ardi cı, ey di teneyê cı birnayê wu di teneyê cı zi miyani viradayê. Eyê kî reyayê, remayê koyan u çopa xo kerdê vini... No hesab xelqê ma Dehak'ı desta zaf cefa anta. Lavrê no wına nêsiyo. Rozê Kawa pêro xelqi arêdano çorşmey xo wu sere hewadano. Lejêdo zaf gird beno. Peynıdı kalikê ma Dehak'ı kışenê wu pêro zalıman qewrnenê.

İste o wextra na pey kalikê ma herg ser a rozda reyayışıdı rosan kenê. Nameyê nê rosanı zi NEWROZ nanê pa.

NEWROZ, ze kî nameyê cıyo sero, roza newi temsil keno. Rêçê na kelima zıwandê madeyo. Di morfemanra virazyaya: "newe" ew "roz". Lavrê no rosan, Fırat'ra heta deştanê İran'ı, ê pêro xelqano. E, pêro waryantê mesel zewi niyê; na rasta. Lavrê himê pêrkın zewo, ew unsurê mühimi hema hema zewiyê. Yanê na mesel sero zu wertaxeyêda ma esta. İste na wertaxeyra mayê nay vezen: 1- NEWROZ, reyayışê ma, serbestey u xoserbiyayışê ma temsil keno; 2- NEWROZ, brayına ma sero şayidey keno; 3- NEWROZ, zalıman verdi dosteya xelqan temsil keno.

Lavrê neka serbestey u xoserbiyayış hewna mara duriyê. Wexto, Kawa'y zew Dehak'ê kıştbı, la neka Dehak'ê neweyê ma pastıdı çirtık erzenê, kêf kenê. Eyê zindanan u koyandı xortanê ma kışenê. Eyê cendırmandê xoza dewandê madı cirit geurenê. Diha vêsiya cı, eyê dewanê ma talan kenê, bananê ma rişnenê, ew xelqê ma welatêde mara qewrnenê...

Winise neka no kanci NEWROZ' o kî mayê pa kêf kem? Bındesteydı rosanê serbestey u xoserbiyayışi nêbeno! Bıbo bıbo, sondê leji beno. Herg NEWROZ'ıdı gerek ma bîrê pêhet u brarin u dostey u demoqrasi sero deyri bıvazım. Zewmbi, ssalonandı neqra wu zırna cinayışa, govend antış u deyri vatışa NEWROZ nêbeno. Çım kî e kî zew rosanı semedê reyayışi wu serbestey zu şêneyêdo bıbo, na şêney bañdê reyayışi sena bıbo. Zewmbına, na şêney şêneya rastay nêbena ew mañnaya rosandê serbestey zi hermnena.

Ma ümud kem kî herg NEWROZ lejêde mayê serbestey u demoqrasiyê guniya newi ew çoto newe bido. Ma ümud kem kî herg NEWROZ piyabiayışêde marê gamêda newıbo.

Rosanê ma wa ma pêrinrê embarıkbo!..

EZ XORA PERSKON

HESE

Koê ma berjiye. Vilê ma ça honde çewto? Serê hardde zofime. hona isonê ma, xelqê ma, mîlleta ma binê destudero? Hardê ma hiraç, dewê ma dewletîye. Ma sew u soder gureme. Ça hona ma vêsanme? Serê dinadevime, dinara xevera ma çinebiya. Ma xo xode dove pêro, vinetme. Çopalê her kes çinove riyê ma-re, ma veng nêkerdo. Veng ke kerdo, dina nêhesno. Gosê dina ma hetra ça qêro?

Wayirê ma çinebiyo. Ça çinebiyo? Wayirê çari ça biyo, yê ma ça çinebiyo? Ma kotvime?

Ça welatdê xode, verê çeverê xode, binê bandıra saridêrme? Nêverdana ke zonê xo qesey bikeme, lawikunê xo vajime, domonunê xorê saniku vajime.

Nirê xayinu vilê madero, kata şime tey beme!

Ma feqır mendime, coka zonê ma ki feqır mend. Ma bime parçey-purçey şime, zonê ma ki bi parçey-purçey şı. Her zuyê ma peqena zu çayera berd. Feqıren hetera ma remnayme, sun-gi hetera!..

Ma taê şime dulgerunê teveru, seweta kari, seweta parçe nani. Mara taê na dulgerunê teverude ameyra xo. Xo xora pers kerd: Na halê ma seveno, na pêniya ma sevena? Ma kamjime, kotra yeme kata seme, xelqê ma kamijiyo, namê mao rast çiko? Şinet u hunerê ma kuyo? Lawikê ma, sanikê ma ça roz ve roz benê vind? Ça çayê radunde vengê ma, roznamedi qesê ma, televizyondı resmê ma nêvişino?

Serê hardide, binê asmende lal u qêrme. Zorê hukmatino xayinu heni siyo ma ke, ma destê xo kerdo xo verra pişiyê ma nêkuna...

AWAYÊ NUŞTEN

4

NUŞTIŞÊ NAMANDÊ XELQAN U Ê ZIWANAN

Ze kî yeno zanayîş, mayê herfa sifîtiya pêro namandê xûsîsiyan gird nuşem. No meyandî eve tabîf ma herfa sifîtiya namandê xelqan u ê namandê ziwanan zi gird nuştê. Ma vazîm kî "Kürdi", "Tirki", "Swêdi", eêb... Iavrê ma di kî wina nuştîşa, nameyê xelqî wu ê ziwaniyê benê têtewr. Ciyakerdişdê cîdî problemiyê vîzîyênê.

Mesela ma bewnim qîsaya "kürdi". Dî mañnayê "Kürdi" estê: 1 - Forma vêsikerdişdê kelîmaya "Kürd"; 2 - Nameyê zîwandê Kürdan... Vêsiya cî, na kelîma zu qîsa miyandî sena bîbo girwe zî. Ma vazîm, "Ê Kürdi." Etya kelîmaya "Kürdi", girweyê qîsaya, ew tey dî morfemî estê: 1 - "Kürd", nameyê zew xelqî; 2 - "î", forma wexto herayîya fiilo alîkaridê "biyayîş"î.

Daera noya tepiya madê herfa sifîtiya namandê ziwanan werdî, ê xelqan gird binuşim. Ew mado miyabeyndê namedê xelqî wu ê affîksa vêsikerdişî zi apostrof nênuşim. Yanê no xûsûdî awayê ma wina beno:

- 1 - HERFA SIFÎTIYA NAMANDÊ ZIWANAN WERDÎ NUŞYENA;
- 2 - HERFA SIFÎTIYA NAMANDÊ XELQAN GIRD NUŞYENA;
- 3 - MIYABEYNDÊ NAMANDÊ XELQAN U E AFFÎKSA VÊSIKERDIŞIYA APOSTROF NÊNUŞYENA.

Çend nûmuney:

Ê serandî Anadolu wu Mezrobotan'dî zaf mîleti têtewrbi: Rûmî, Êrmenî, A - surî, Êrebî, Persî, Kürdî... (E. Pamukcu, Kelîmeyê Mayê kî Tirki Mi - yandî)

Smaylek zi inarê dimli vano... (M. Çernug, Smaylek)

Jew Dimli rojê şîno sukê. (T. L. Todd, Qırincle)

Aynora çend hebî Kürmancî ew çend hebî Dimli (Zaza)bi.
(Malmisaniş, zew roportajira)

RÊZAWAYÊ DIMLÎ

Ebubekir PAMUKCU

Dimlîdî kîsta rêzawaya, qisey çîhar babetiyê:

- 1- Qisaya senik;
- 2- Qisaya pêbestî;
- 3- Qisaya persî;
- 4- Qisaya bedelyayî.

QISAYA SENIK

Rêzawayê qisaya senik, eve babetê girwey u babetê objektî ca bî ca bedel-yeno. Qandê coy gerek merdîm diha nezdîra bewniyo qîserda senik. Yanê merdîm gerek kerdedê cîya, gerek girwe, ew gerek zî objektê cîya qîsera senik diha nezdîra bîsînasno. E kî ma wîna nezdîra bewnim qîserda senik, ma vînem kî qisaya senik dî babetiya:

- 1- Qisaya namey;
- 2- Qisaya fiilî.

No meyandî qisaya fiilî zî çîhar babetî bena:

- 1- Qisaya fiilî, kî objektê cî objektê cîsiyayîşîyo;
- 2- Qisaya fiilî, kî objektê cî objektê cîraamayîşîyo;

- 3- Qısaya fiili, k1 objektê c1 objektê cıdıbiyayısiyo;
 4- Qısaya fiili, k1 objektê c1 objektê cıserbiyayısiyo.

Rêzawayê qısaya namey:

Eve umumi rêzawayê qısaya namey winayo: kerde + zerf + objekt + girwe. No sire hema hema qe nêvirneyêno. Lavrê dimlidi zi zey zaf ziwanan zew awayê esto k1 eve nê away qısadı unsuro mühim hema hema tim girweyra veri yeno. Qandê coy cayê zerfan u objektan wext wext seno bîdelyo. Yanê, no weziyet-di ronayisê qıser wina beno: kerde + objekt + zerf + girwe.

Çend nûmuney:

Sarê lazeki hona xızıktevi. (M. Emin, Fersela Lazekê Hemed'i)
 k z g

Ismel Efendi Madenîjî. (Malmisanîj, Şêx Seid Hame Piran)
 k g

Maya ma hekima. (Malmisanîj, Pira Hawt Seran)
 k g

Ez u waxt hona domanekbiune. (Zilfi, Dayê Mî Hêfê To Guret)
 k z z g

Rêzawayê qısaya fiili:

Rêzawayê qısaya fiili zi zey qısaya nameyo. Yanê:

- a) kerde + zerf + objekt + girwe.
 b) kerde + objekt + zerf + girwe.

Lavrê ê qıseyê k1 objektê c1 objektêdo cısiyayısiyo, rêzawayê ê qısan d1- ha babetêno. Ew rêzawayê nê qısan qe nêbedelyeno. Rêzawayê inan zi wina beno: kerde + zerf + girwe + objektê cısiyayısi.

Çend nûmuney:

1- Objekt; cıserbiyaye, cıraamaye, cıdıbiyaye:

Lüye remena, sına gilê kemerra vîndena. (Ûsxa, Vızık u Jüye)
 k g g o g

Zerra mî, mî fekra amey. (M. Brindar, Engıştê Fejê)
 k o g

Destê ayri verdi ronışti. (Faruq, Xal u Warıza)
 o g

Mî tay bezrê giroti. (Faruq, Xal u Warıza)
 k o g

2- Objekt; cısiyaye:

Pıtiki beno, erzeno axüre. (Zilfi, Pıtık)
 o g g o

Ez şu Universita Erzorom'i. (A. Kılıç, Dewa Mixeyli'di)
 k g o

Smaylek zi inarê dimli vano. (M. Çermug, Smaylek)
 k o z g

Sona diyarê ju qûlê kerzîk. (Usxan, Vîzîk u Lüye)
g o

QISAYA PÊPESTÎ

Rêzawayê qîsaya pêbesti zi zey ê qîsaya senkiyo. Yanê rêzawadê serqîsa wu qîsaya alikarîdî zew ferqê çîniyo. Javrê cayê serqîsa wu qîserda alikari wext wext viryeno. Eve umumi, qîseyê umûmiyê kî "kî", "çî kî" a baslekenê, nê qîsey serqîsa dima yenê; ê binise verdê serqîsaya yenê.

Dîmlîdî qîseyê alikari tayn kelimana başlekenê, kî nê kelimanrê mayê vam "kelimeyê qîsaya alikari". Dîmlîdî çend teneyê nê keliman nêye:

kî
çî kî/ çîm kî
wexto kî/ wextano kî/ key kî
senî kî
semedo kî
ze kî/ se kî

Hema ma nay zi vazîm kî, merdîm rêseno vazo "Na "kî" morfema rastaya." Çîm kî na morfem ca bî ca bedelyena zi. Bilhassa fekdê Dêdsim'îdî na morfem tim u tim "ke"ya.

Rêzawayê qîsaya pêbesti sero çend nûmûney:

Wextano kî Şêx Seid Piran'dî, camiyo cêrîndîbî, bray jey Şêx Evdîreñîm'î
k.q.a. k o k

çend hebê mehkumandî mişewre kerd ow vist qereqolê Piran ser.
o g g o

(Malmîsanîj, Şêx Seid Hame Piran)

Êdê kotîra bîzanê kî pêrîkc altunê cî mî nêdayê gumandari.
k o g k.q.a. o k g o

(U. Adîrîn, Bêbextî)

Nejdiyê saray niyadano ke çenay pasay hawa baxçeo gûli sesinde fetelina.
o g k.q.a. g z o g

(Usxan, Vîzîk u Lüye)

Na raye kî ez tersan ke, çêneke sona piyê xora vana, u kî emîr dano cendermu,
z k g k.q.a. k g o g k g

yi kî yenê mî benê qerekol. (Zîlfî, Qeleme Sure)
o k g o g o

QISAYA PERSÎ

Dîmlîdî qîseyê persî dî tewrî roneyênê. Zew babetê cî zerfê persiya, zew babetê cî zi bê zerfê persî roneyênê.

Taynê zerfê persiyê dîmlî nêyê:

çî/ çâ
çî çî
çî mihal
çî wext/ çî waxt
çî tewr/ çî tur
senî/ senê

koti/ kot/ kata
 kotra/ kotira
 kanci/ kancin/ kajin
 kam/ kom/ kami/ kê
 çend
 se

Qiseyê persiyê kî nê zerfanê persiyana virazyenê, ninandî eve umumi kerde vernidê qısadı yeno. Cayê girwey soyinê qısayo. Ew zerfê persi zi tim u tim girweyra veri yeno. E kî girweyê qiser zew fiilêdo alikariyo, wexto fiilo alikari wu zerfê persi piya nuşyenê ew wîrdina piya girweyê qiser hesibyenê.

Iavrê ze kî mî cordî zi va, dimlidi bê zerfê persi zi qısaya persi sena roneyo. Zaf zıwanandî zi qiseyê persiyê winayêni estê. Iavrê hema hema pêrkındî ya merdimirê affiksêda persi lazîma (zey tirkî) yan zi merdim rêzbiyeyîşê qiser virneno (zey swêdi). Iavrê dimlidi merdim ne rêzbiyayîşê qiser virneno ne zi kesirê affiksê lazîm bena. Na kîsta, merdim girwey sero vatîşê xo tenekê sîdeyneno.

Rêzawayê qısaya persi sero çend nûmuney:

Tî kot menda? (Fîrat, Sultan Sîlêman)
 k z.p. g

Ne lao u senêno? (Zîlfi, Diplomê Beşinciye)
 o.v. k g

Derdê to zi zey ê mî girdo? (M. Çermug, Xaseko Gano Zerezo)
 k z g

Fra vîzîk, to xoz kîst? (Rîsxan, Vîzîk u Lîye)
 o.v. k o g

QISAYA BEDELYAYI

Ze kî mî cordî va, qısandê senikandî cayê dî unşuran hema hema qe nêvir-yêno; cayê kerde wu girwey... Cayê objektan u zerfan wext wext viryeno, Iavrê cayê kerde wu girwey hema hema tim sabîto. Ze kî yeno viri, ê qiseyê kî tey objektî cîsîyayîşî esto, tenya inandî cayê girwey viryayê. Bê inan zu qısaya senikandî kerde tim vernida qiserdî, girwe zi soyindê qiserdî yeno.

Iavrê nuştîx u helbestkari tim qelema xo nê awaya nêgirêdanê. Ê qayîliyê kî nustîşê xodî diha serbestîbê. Coka wext wext cayê kerde wu girwey virnenê, kî no tewr qısanrê mayê vam qiseyê têtewri... Nustîx u helbestkari qısanê têtewriya nuştanê xo kenê diha weşî.

Çend nûmuney:

Jew hikayet qal keran torê bîra. (U. Efendi, Bîyîşê Pêxemberî, Mewluda Nebî)
 o g o o.v.

To dimera berbena na pepuğa kora mayê. (Deyra xelqî)
 z g k

Monen bawkey keynono. (Deyra xelqî)
 g k

Kerd xezîne xo miyani eskera. (U. Efendi, Bîyayîşê Pêxemberî, Mewluda Nebî)
 g o k

Çend terimi:

<u>Dimli</u>	<u>Swêdi</u>	<u>Almani</u>	<u>Fransîzi</u>	<u>İnglîzi</u>	<u>Tırki</u>
affiks	Endelse	affix	affixe	affix	ek
cıdıbiyayış/lokativ		lokativ	locatif	locative	kalma
cıraamayış/ablativ		ablativ	aflatif	ablative	çıkma
cıserbiyayış/akkusativ/akkusativ			accusatif	accusative	belirtme
cısiyayış dativ		dativ	datif	dativ	yönelme
fiil	verb	verb	verbe	verb	eylem
fiilo alikari/hjälpverb/hilfverb			verbe	auxiliary	yardımcı
			auxiliaire	verb	eylem
gırwe	predikat	prädikat	prédicat	predicate	yüklem
qısa	sats	satz	phrase	sentence	tümce
qısaye ali /-bisats		nebensatz	proposition	subordinate	yan tümce
kari			subordonnée	clause	
kelime	ord	wort	mot	word	sözcük
kerde	subjekt	subjekt	sujet	feature	özne
morfem	morfem	morphem	morphème	monème	biçimbirim
				grammatical	
name	substantiv	substantiv	substantif	substantive	ad
objekt	objekt	objekt	complément	complement	tümleç
rêzawa	ordföjd	syntax	syntaxe	syntax	sözdizimi
serqısa	huvudsats	hauptsatz	proposition	main clause	temel tümce
			principale		
zerf	adverb	adverb	adverbe	adverb	belirteç

BANO NEWE

ARDWAN

Rozê zew mêrdek xorê ban virazeno. Xeylê emeg weno. Ban qediyeno. Milet qelfe qelfe yena kî bewniyo bani. Tayn vanê, "Ela xeyr kero, to bol weş virasto." Tayn vanê, "Bol weşo, la no çenge bewniyayê na kıştirse diha wes biyê." Tayn vanê, "Weşo, lavrê verê bani hetê na kıştbiyayêse odo diha weşbiyayê." Tayn zi vanê, "No çenge hetê na kıştbiyayêse odo diha rindbiyayê."

Çi sereyê sîma bitewna, bani mêrdekirê kenê tamsal. Mêrdek vano, "Ez se kera? Herg kesira vengêno vîzyeno..." Soyındî, mêrdek gêno, tekeri keno bani bîna. Zewê ame wu va kî "Ban hetê na kısta bewniyose odo diha weşbo.", mêrdeki hema ban tada a kışt. E kî zewê ame wu va, "Çengey bani hetê na kısta bewniyayê, odo diha wesbiyayê.", mêrdeki hema ban tada a kışt. Soyındî pêro vanê, "He Wella!.. Wella to banêdo bol weş virasto!"

HİRÊ MORDEM

Arêdayox: USXAN
Vatox: AVDELIZ
Çayê vatîşi: Dêrsim
Wext: 1985

Hirê mordem benê. Nê zaf feqir benê.
Rozê na hirê mordem künera rae sonê. Vanê "Some, Xızıraleyhisselam'ra mîrodê xo bîwazîme."
Zaf sonê, senik sonê, rastê mordemê yenê. Niyadananê ke mordem hêpêde cite keno. Na ta rameno sono, da ta çineno yeno. Ni sasbenê. Sonê leyê mordemek. Selamunaleykim, aleykimmeselam, xêl xatîr perskenê.
Mordemek ninera pers keno, vano:
"Kata sonê?"
Mordemra vanê:
"Some leye Xızıraleyhisselam ke cîra mîrodê xo bîwazîme."
Mordemek vano:
"Mîrodê sîma çîko?"
Ju vano:
"Mîrodê mî... Ez çewres mie wu ju ki qonax wazen."
Ïye binra pers keno. O ki vano:
"Ez ki ju saray u çewres carîya wazen."
Ïye binra pers keno. O ki vano:
"Ez ki ju çênekade site pake wazen."
Mordemek vano:
"Yê sîma hurdimîne, mî mîrodê sîma da. Sîma sîrê."
Yê hurdemena sonê.
Mordemê peyênra vano:
"Yê to zaf zoro. Caê ju çênekê esta, a ki nîka hae denîskar nanê ru."

Ala sime, se keme..."

Hurdemêna mordemek künera rae, sonê. Sonê verê çeverê çe çêneke. Mordemek iye binra vano:

"So zere. İye ke ame çêneke wazenê, zeredere. So ronise. İne ke cı da to, vaze teww..."

Mordemek sono zere. Selam, xal xatır perskenê. Deniskarci qesey kenê..

Piyê çêneke vano:

"Se miye, dı sey mange, poncas zern..." Vano ke vano.

Deniskarci vanê:

"Bra tı zaf çi mi wazena. Na honde çi çi kotra biyame?"

Mordemek uza xılbeno, vano:

"Teww!.. Çı xa senik wazena?"

Deniskarci vanê:

"No honde qolind kam dano?"

Mordemek xılbeno, vano:

"Ez dan!"

Piyê çêneke vano:

"Tı ke çena mı wazena, şertê mı estê..."

Mordemek vano:

"Şertê to çikiyê?"

Piyê çêneke vano:

"Qolind ponc sey miye, hirê sey deva... Ju ki, çena mı ke biyê veyvike, verê şemuga made ju çardaxê viraze. çena mı ke biyê veyvike, şiyê, gereke tij cı mesano."

Mordemek vano:

"Apê mı nao vere çeverde. Ala cıra perskerine, se vano."

Mordemek sono tever, mordemkera vano:

"Piyê çêneke mira honde çi wast... Se bikeme?"

Mordemek vano:

"Qolay... Tı pêruna qeulke."

Mordemek küno zere, vano:

"Şertunê sîma pêruna qeulken."

Çêneke cêno, sono reseno mirodê xo.

Yi hurdîmena mordem ki mirodê xo cênê. Herg kes xorê sono.

Hot ser vêrenêra... Na mordemo ke mirod dano, rozê xo xorê vano, "Ala ez sêrine, mı honde mirodê nîne ard hurend, ala nî se kenê?"

Künero rae sono çe mordemo ke virende çewres miye wu qonax day cı. Sono saraye. Dey kincunê kano keno pay. Sono verê sarayê, vano:

"Ez amune ke axayê sîma biyêdime."

Bekçiyê verê saraye nêverdano zere. Kenê zelemela. Axa zerera zirçeno, vano:

"Çıko sîma kendo zelemela?"

Bekçiyê verê çêver vano:

"Feqirê amo, çıraxalix wazeno."

Axa zerera zirçeno, vano:

"Zere meverdê! Berzê tever, şiro!"

Mordemek erzenê tever, sono... Nafa ki sono qonaxê mordemekê werti. Sono ke mordemek biyo pasa. Çewres carıye ki verde gureyanê... O sono ke sîro zere, uza ki nêverdane zere.

Nafa ki sono leye mordemekî peyên. Sono ke mordemek ju dewede biyo şoane. Soder malê dewe ceno, sono; sonde ceno yeno. Cıniyê ki, sonde ke ame, verva cı sona. Çiyê ke teyvi cıra ceno, mal kena zere. E ke ame çe, xızmetê cı kena.

Onca, rozê şoane maldero... Na mordemek sono çe şoaney. Cıniya şoaney niyadana ke mordemekê amo. Çewer werte kül u dero kine qaniye sero geste merdo. Mordemek ana, kena cıl, orxan dana pıra. Cırê yemeg pozena... Be-no vera sond. Şoane mal dota ano, niyadano ke cınêke verva cı niyamê.

Meraq keno. Yeno çe. Cınêkera vano:

"Ça verva mı niyama?"

Cınêke vana:

"Axa, meymanê ma ame, coka verva to niyamune."

Mordemek vano:

"Osu meyman ca verdano yeno?.. Daha rind ke niyama."

Şoane sono leye mordemek, lew nano destre, xal xatir perskeno.

Mordemek vano:

"Xal xatir kotiyo? Qe pers meke... Nêwesno, miren."

Şoane vano:

"Dermanê to çiko?"

Mordemek vano:

"Dermanê ma derwusa hot asmên ke sara birna, gon ke kerde külunê mî -
ra, ez ben wes."

Şoane vano:

"Derwusada ma esta, hot asmêna. Lazeko. Haq ses ser domu ma nêda, ses
serra têpiya da ma. Ez qeul ken ke torê sare bibirnine. Ama ciniya mî
qeul nêkena. A zaf zeretenika."

Beno son. Sonê küne ra... Şoane ciniya xora vano. Cinêke heredina.

Şoane vano:

"Cinêk, ez na derwuse na mordemekre sare birnen. Tî se vana vaze..."

Sono, taride urzeno ra. Lazek ano, sare birneno. Gon keno mordemekra.
Onca sono künc ra. Sewa letera têpiya niyadano ke derwuse berve. Urzeno
ra ke lazek beşîfede, tae ki zern nêro...

Mordemek raera sono, rastê yi di mordemu yeno. Yi mordemek vanê:

"Ma hewn di... Ze ke mal u milkê ma bi, qonaxê ma bi... Nika onca a -
meyme tade vejayme."

Mordemek vano:

"Sima hewn nêdi. Sima mira mirod wast, mî ki mirod da sima. Ama sima
ez nas nêkerdine. Ez estna tever. Coka mal milk pêro simara guret."

Ni uza poşman benê. Kar karra vêrd ra. Mordemek raa xora sono, yi ki
raa xora sonê.

EZ TO GÊNA*

Xalê NURÎ

Yew roc, yew mêrdimo extiyar bi. Namey cé Xalê Hüs'bi.

O, hewtês-heştês sera, yew keyneki rimneno.

Keyneki tira wana:

"Xalê Hüs, tî mî benê kûra?"

Xalê Hüs wano:

"Ez to bena, xwiri gêna."

Keyneki tira wana:

"Tî mî gênê, feqet ez to nêgêna!"

Xalê Hüs wano:

"Tî wazena mî bigi, tî wazena mî megî, ez to gêna!"

(*) Ma na mersel, MÎRKUT*ra girota. MÎRKUT, Kovara Her Tistî Ye
Ji Bo Herkesî Ye... Xwedî u Berpirsiyar: Mahmûd LEWENDÎ.

HİRÊ MERDÜMÎ

Arêdayox: Oskar MANN

Cayê vatîşi: Kor

Wext: 1906

Hirê merdümü si ju rêra. Hazreti Xîdir raşt ame. Va:
"Şîma şoni koti?"
Va:
Ma şoni, pera qezenckenni."
Hazreti Xîdir va:
"Şîma peran pey se kenni?"
Ju merdümü va:
"Ez xûri ana pey ju cinia salîh genna."
Ju zi va:
"Ez ana, pey benna şêxislam."
Ay hirini va:
"Ez ana, pey benna paşa."
Hazreti Xîdir'i ju kaxiti da mordımı verini; tayn wel day mordımı di-
yani; ju axça zi da mordımı hirini.
Hazreti Xîdir'i va:
"Mîr sond buwani: Her çî kî haqq da şîma, şîma çewira tepiya niêdi!"
Hirê haminiz cîrê sond wend.
Hazreti Xîdir'i va:
"Şorên kiyani xû!"
Hergî ju şî keyî xû.
Aw merdımı kaxit teybî, saw wûrişt; biyo âlem. Aw mordımı wele tey,
wûrişt; awniya xîzney ârdi pêro cîra aysêni. Aw mordımı axçe tê, şow wu-
rişt, awniya; pêleki yi biyo piri perey.
Mordımı verin bî şêxislam. Mordımı diyini xori ju cinîya salîh girot.
Mordımı hirin bî paşa.
Haqqî emîr kerd Hazreti Xîdir'i, va:
"So hirê hame mordıman biceribin!"
Hazreti Xîdir şî qonaxî şêxislamî. Kot belkî ju fûqari, sî zere.
Şêxislamî va:
"Tî çî gêrenî?"
Va:
"Ez emeya, tî ders bîdi mî."
Şêxislamî va:
"Şo! Tu îtiyay kerdî pis!"
Kot teber, şî. Ju kaxitu dabî şêxislam, cîra girot. Şêxislam hancî bî
cayîl, teway nêzana. Padişay taxtra şêxislam na ro.
Hazreti Xîdir şî key pasay, şî zere.
Pasay va:
"Tî çî gêrenî?"

Va:
 "Ez feqira. Çand roji mı weyakı!"
 Paşey va:
 "Şo! Cay tü çiniyo!"
 Hazreti Xıdır'i aya wela kı daybı cı, tira güret; wı zi bı feqir.
 Şı key ay mordımı çiniya salıñ westi. Pêri ji kerd a. Selam da. Jini-
 yeki va:
 "Tı kami?"
 Va:
 "Ez rêyana. Ez ameya, tı çand roji meqatê mı bıkrı."
 Jinêki va:
 "Tı saro çimoni mı ser amey."
 Nist ro. Çinêki kinci jê tira veti, kinci newey day pıra.
 Merdey yay şand ame, va:
 "Ini kamo?"
 Çinêki va:
 "Xeribo. Çand roci ma kenni wêye!"
 Merdey çinêki va:
 "Tü zof hol kerda."
 Hazreti Xıdır xü kerd aşkira. Va:
 "Ez hazreti Xıdır'a. Rêyera ez raesti şıma ameya. Mı şıma hergıjuy çiki-
 da. Ez ameya, mı ambazı tü teciribe kerdı. Sozi xü sero nêvinerti. Mı ama-
 neti xu cıra gıroti. Ini zi tori. Tı leyaqi; sözi xü ser vinerti. Haqq
 tura razio."

NAMISÊ CENÎ

Mihê ELİŞAN

Rocara rocêk, yew cenî wu yew mêrde benê. Nê mesley nomis ser mı-
 naqeşe kenê. Merde cenî temi keno, vono, "Tı gerek teberra nêgeyra,
 keyira nêveciya!" Ew dıma vono, "Comêrd comêrd nêbose nomisê çeniyo
 çinkew." Ceniz mêrdera vona, "Yew nêşken nomisê yew bıpawo! Namisey
 u benamesey dest merdımêdo! Namisê her kesiz destê yidew!" En vatey
 ser mêrde hêrs beno wu ceney xora vono: "Ez nêbo, namisê to çinkew!"
 Ceniz hêrs bena, mêrdera vona: "Bê ma şert bıkerê!" Mêrde vono, "Wa
 bo!" Ew şert kenê.

Cenî hema warzena, ardi dekena taşt. Veyndana mêrdi, tira vona,
 "Destê mı ardini, wa pêşê mı ardi nêbo. Hela bê, pêşê mı bid qayme."
 Mêrde pêşon ya dono qayme wu girêdono.

Cenî şına war. Ber akena, ewnêna küçe. Vinena yew ha ravêreno.
 Veyndana mêrik, vona, "Bê!" Mêrik ageyreno, yeno. Cenî destê yi gêna,
 bena axûr. Tira vona, "Mıdı güre bı!" Mêrik güre ken, qedinen. Cenî
 ber akena, yi kena küçe. Tira vona, "Torê oxırıb!" Mêrik şino.

Cenî şına cor. Veyndana mêrdey xo. Tira vona, "Mêrde, yew ome no-
 misê mı. Ew gürey xo kerd u sı. Toz yir pêşê mı day qayme." Renğa
 mêrdi şına. Cenira vono, "Heqê to esto. Ez neheqa. Yew nêşken no-
 misê yew bıpawo."

LU WU QULO SEREPIRÇINIYA

Arêdayox: M. ÇERMUG

Vatox: RAYBER

Cayê vatîşi: Dormareyê Çermug u Sewreg.
(Nersel, Almanya'ya Federal'di
qeydbiya.)

Wext: 1987

Wextê xûrê jew beno, cit keno. Figarebi. Tebayê ci çiniyo. Cit keno. Cıtdi sersiya ci koyına dorêna. Koyına... "Yawo!.." no vano, "Elay mirê qismet rist." Va, "Ez emser des seriyo cit kene, cita mina nina. Ge torz dana piro, torzla dano piro, torg... Ge yaxer nêvareno. Ge melle yeno. Ge qüml yena dana piro. Elay mirê dor di. Qay her hâlde qismetê mino tey."

Sino cinêkerda xorê vano kî, "Cinêki, wa dew pey nêhesiyo..." vano, "Mirê zengen u hüwiya biya, ma dor anê."

No koşe, o koşe... Dor ananê. Dor tayn manena, ciniyerda xorê vano, "Ti şo herî biya." vano, "Ez diha ana."

Cinêk şına heta herî biyaro, merdek akeno... Fekê ci vera, marê binra kilor biyo heta fek.

Mar vano, "Hey qulo serepirçin!.." vano, "Mı se kerd to kî..." vano, "To ez cara lunaya, hewadaya? Emser vist u di serê minê eza nê dordı. Kes qarmışê mı nêbı, qe toxanmişê mı nêbı. Yanê qandê çl çl to ez cara leqna-ya, hey qulo serepirçin!?" vano.

"Ee..." vano, "Hadê..." vano, "Gayêndê mino tiya..." vano, "Ma şirê gayra perskerê. Eger va ci per, mı per. Qetlê mı torê helalo." vano.

Sino, gadê zerira vano... Vano, "Hey gayo zer!.." vano, "No maro vano kî edo to pera. Tiyê se vanê mirê? E kî ti mı êfkerê, belkî mı nêpereno."

Vano, "Wa serdê zıwandê to pero!"

Vano, "Çı?"

Vano, "Çım kî to a zexti hendik küwê miro, to va "Dor!.. Dor!.." vano, "Qe to rojê ez rihat nêverdaya kî... Bê zexti ez nêvato dor kî. To hûkmê zextiya ez dorkerda tım."

"Errr!.." vano, "Demek kî emegê mı ney verd çiniyo!" Vano, "Harê, herê mino wiya..."

Şino herî het.

Her vano, "Wa keftê desti pero."

"Yawo!.." vano, "Çı?"

Vano, "To him barê koliyan dında mı ser, him zi to çiwe girot u ti pey-
 ra vinderdê a mı. To e ramata."
 "Eh!.. Ey!.." vano, "Hadê..." vano, "Ma şırê..." vano, Luwêna ūtiya."
 Şino, vano, "Waya lu..."
 Vana, "Ha?"
 Vano, "Gırweyêdo mino bol to mendo." va.
 Vana: "Çi çiyo?"
 Vano, "İste no mar..." Vano wina wina wina... Mersel...
 Vana, "Qul serepirçino. Qul bol şeytano." vano, "E... Eyê kî lingê cî
 didiyê, bol şeytanê. Eyê kî şito xax werdo..." vano, "bol şeytanê."
 "Ey?" vano, "Tî se vano, mı pero?"
 "Ey..." vano, "Kesî qewmê mirâ hewleyê nêkerda. Hema ezo kena torê
 hewleyê bikera."
 Vano, "Vaj!"
 Vana, "Wa fina to wini dorekko, we fekê to zi bîdawo. To fina bero cadê
 todî to êrdi binkero." Vano, "Dêri... Mî het zi fekê cî bîdawî."
 Fekê cî daweno. Nana xo dosî ser.
 Vana, "Şîma... Dîmlî yu Kürdi..." vano, "Aqilê şîma peyra yeno. Hele
 verra biro... Şîma hâkim u maşkema ronênê." Lu vano, "Dî!.." vano, "Tiyê
 kenê fina berê... Jewnado jey to herdo şîro ewza cî bîkero, sersiya ey-
 do zi pakoyo. No fin odo hirê maşkemara dîha bigeyro." vano, "Dî xo dosî
 sernî..." vano, "Ber o kerera dîndî. Wa lette letebo!"
 No beno mari. Seni kî dor dano êro, dor bena lete letey. Mar miyandî
 mireno.
 Vano, "Waya lu..." vano, "To mirê na hewley kerda, ezdo torê şîri ker-
 gi biyara."
 Iu vano, "Ez bextê to bena..." vano, "Qul serepirçino..." vano, "E to-
 ra tersena. Mirê kergi megi."
 "Nêêê!.. Nê!.."
 Şino, keyedî hirê-çîhar-panz kergi keno xo vîrar. Dî tazi zi peyra xo
 miyaneya girêdano.
 Lu winina kî çîhar-hest lingiyê peyra yenê. Lu tîm gam gam peydî reme-
 na.
 "Yawo!.." vano, "Way lu, tî çi remena?"
 "La!.." vano, "Qe kergê to mirê lazîmî niyê!"
 Dano kergaro, kergi qîjçîji kenê.
 Vana, "Qijçiya yena mı, hema..." vano, "Vengê postalandê cendirmanî zi
 yeno mı." vano... Taziyanrê vano cendirmey... Vana "Hema..." vano, "Ven-
 gê postalandê cendirmanî zi to peyra yeno mı."
 "La!.." vano, "Ka?.. Mî peydî teva çîniyo da!.." vano, "Ezo torê ker-
 gi ana da..."
 Lu tîm bîndê lingandê eyra winena ey peyra. Tîm peydî remena, peydî
 remena, peydî remena... Tenekê tiyara wîja hema fekê şîno... Kergan çêke-
 no, taziyanrê vano "Ha!.. Ha!.."
 No kere luwer fetilnenê, o kere luwer fetilnenê... Cayo wesano ware
 luwerro nêverdanê. Iu zor kewna qûlê, xo veradana zîndani bîn. Dîha hirê
 çîhar şîatî helkena, helkena, helkena... Aqil yeno heywanî sere. Yena gû-
 nena rojî ver.
 Nêzana kî şûwaneyêdo veyşano teyšano, oyo cîra cordî lulî ceneno. Vana
 qay vayo dano gûmpisingro, gûmpisingî veng vejênê.
 Vana, "Hele bewnî!.. Gay va kî "Wa to pero, serdê zîwandê to pero!"
 Herî va "Wa keftê destdê to pero!" Ew mı qaltax va kî... Va "Fîna cadê cî-
 kî. Ber herun..." Wa mı zi bivatê "Wa to pero!.. Serê zerida to pero!.."
 Na hewley mı cîrê kerd, ew o şî eskerê xo girot u ard... Tazi ardî vîstî
 mı dîm. Ke çîniyo kî mı tiya bîkişo. Sarê mı cîkero, postey mı bero, es-
 kerdê Rom'irê kürkê cîyankero."
 Şûwani va, "Ezo ūtiya!"
 "E!.." va, "Ez şîra kotî?.." va, "Quldê serepirçîni dest nêreyena!"
 Heywanek wîzara hema boçîka xo kerd xo şaşan miyan u da pîro remê.

SILTAN'A XASEK

Arêdayox: M. ÇERMUG

Cayê vatîşî: Çermug

Rozê dewîzi key mîxtarîdî arêbyenê pê ser. Vanê "Dewda madî camî çîniya. No wîna nêbeno. Bêrê ma dest bîdê pê wî dewda xorê camiyê virazê." Ew hemê başley virastîşê camî kenê. Taynî si, taynî her anê, taynî zî dêsandî girweyenê. No hesab camî virazenê.

Lavrê no qor camîrê zew xocayê lazîmo. Dewîzi xo miyanra zewî rişenê suk. Vanê "So miftîrê vaz, wa marê zew aqîl bîdo."

Dewîz sîno suk. Sîno miftî het. Miftîrê vano, "Ma camî virast. Mayê nêzanê kamî xoca tayînkere."

Miftî dewîzirê vano, "Sîma camî virasta, girweyêdo bol rînd kerdo. Gerek heme cadî key Elây bîbo. Qandê xocay zî... Bewnê, dewda sîmadî kam pak u xaseko ey camîrê xoca tayînkere. Wa o xocay sîmabo."

Dewîz miftîrê vano "Berxûdarbê!" wu sukra abîryeno, sîno dew.

Cemat fîna keydê mîxtarîdî girwî mîşore keno. No dewîzo kî sîbî suk, qîsanê miftî înarê vano. Cîmat dîşîşbeno. Kam pako, kam pak niyo? So yîndî pêro piya vanê "Dewda madî Sîltan'ra pak u xasek kes çîniyo. Wa Sîltan xocay mabo!" Sefaqê nê qerarî Sîltan'rê vanê. Sîltan zî qebul-kena.

Dîhîrdî mezin ezan dano. Dewîzi pêro piya sînê camî. Sîltan zî fîs-tanêdo xasek dana xora wu heme cayê xo altunana kena pîr. Vernîda cema-tîdî vîndena wu başley nîmazî kena. Sîltan kî sîna secde, xîşîşîya al-tînanêdê cî çîhar çorçmedê camîdî aşnawîna. No hesab cemat kîstêra te-maşey Sîltan, kîstêra zî gostareya xîşîşîya altînanêdê cî keno wu nîma-zî qedînenê. Herg keş bol beno şa. Vanê "Ela kesî bê camî nêverdo. Ela wa Sîltan'ra zî razîbo kî marê xocayîna kena!"

Wîna hîrê çîhar mengî ravêrenê. Rozê miftî vano "Hele sîra a dew, camîya înan êmbarîkkera. Hele bewnîya êyê sekenê?"

Miftî wextê yasî reseno dew. Rast sîno camî. Camîdî miftî weyneno kî zu cînekêda xasek amê, kewt cematî ver u başley nîmazî kerd. Miftî meht maneno. Lavrê vengê xo nêkeno. Nîmaz qedîyeno.

Bahdê nîmazî miftî cematîrê vano:

"Sîma nêzanê dîndê madî çîyo wîna gûnayo? Qe cînîra xoca beno?"

Cemat zî vano:

"Miftî Beg, ma tora perşkerd, to marê va "Kam pak u xaseko, ey ta-yînkere. Qandê coy ma zî Sîltan'a xasek tayînkere."

Miftî vano:

"Ma sîmarê nêva cînî tayînkere. Mî va camêrdan miyanra zewî xoca ta-yînkere."

Cîmatî miyanra zewê xo çekeno werte, vano:

"Welay e zî zey miftî dîşîşbeno. Mî zanayê no girwedî çiyêdo çewt esto. Sebêbê cî zî noyo: Çî kî, Sîltan fek u rî sîyê êrd u xîşîşîya altînanêdê cî ameyê mîse, zey Miftî Begî zerîda mîra zî çîyo âr ravêrdê."

Na qîse sero mîlet pêro piya wîyena. Miftî zî beno sîp u sur. Vano:

"Wa Ela belay sîma bîdo!" wu dew terkkeno.

EZ BÊ WELAT NÎNO

USXAN

Dismeni ez guretne
Dest lingê mi giredayi
Horte dewede dayve miro
Verva domonê mi
Merdene mirê wes ame
Cigerê mi bi leteyi
Domonê mi ke bervay
Girêde, dest lingunê mi grêde
Mi benê erzenê zindanê karpêt'i
Werwayo, zar u ruto
Ama bê welat nino
Ne simara terseno
Ne ki dara saera
Merdene ke ama sewetê na welati
Xêr ama çimunê mi sero.

KAM KISIYA?

Hard
Asme
Dar ber
Pêro mara herediyo
Kotra vejiya na duma
Na veng
Na roşt
Na duma
Onca
Onca mara
Kam kisiya?

USXAN

MA HA YENÊ

Mihê ELİŞAN

Ma surbi, ma ha yenê
Ma kî sey virson zî bêrê
Ma kî sey laser zî bêrê
Ma kî sey boober zî bêrê

Ma debi ma ha yenê
Ma yenê xerepnenê
Ma yenê virazenê
Xirbo mî aconenê

Ma xendeko kenênê
Him bono ma dekenê
Banon xo ma virazenê
Ma pintino geber kenê

Başoz ma xelakenê
Xelkê xo ma xelesnenê
Bindeston gon verdora
Bin lingon xenzirora

Ma surbi, ma ha yenê
Guneş ma sey aw bêro zî
Rêyna kî zî ma aşeyr
Tepya aşeyrayişê ma

Mêr zaf mîl bibu zî
Mak reyna bigî xû çimî
Hükmeto teresbabra
Ma gerek zî bîpersê

Hesabê xoyo verên u peyên
Waseş Şêx Seid u Seyid Riza'y
Ma gerek biyarê ca
En deyn ha serê madew

Aya roc mara duri niya
Sûrbuney ma pilbiya
Nîzdîra ku bitequ
Teresî wu ciyati

Pêrîzî kî bewli bîbî
Zomay u veyveki ma
Xo pêrîkî bîxemelm
Semedê felatêy welat

Ma surbi, ma ha yenê
Yen hesabê xo vînenê
Zalimora zî persênê
Gun verdora zî persênê

Ma surbi, ma ha yenê
Ma debi, ma ha yenê
Tifîngê ma vengî niyê
Gûley ma cay xo bigu

Geley wayon u brayo
Destê xo bidinê yemno
Roca ma nezdi biya
Destê xo bidinê yemno

Geley karkeron u dewuco
Destê xo bidinê yemno
Geley mahmuran u misyayo
Destê xo bidin karkero.

LACÊ MI *

Mihê ELIŞAN

Lacê mî, şo bires ombazonê xo
Ombazonê xora tepya memon
Mî tî semedê ena roc ardê danya
Şo lacê mî, so!
Semedê welati so
Semedê nomisi şo
Soz sozê carmedonew
Ena her çend seseriyo cizena
Bin lingondê dişmeno gunwerdidi
Hesir çimo nalino cızı
Bînd nêomey vindertiş
Guni sey aw rişyay
Laser bînd nêvindert
Herba Şêx Seid'idi
Dewon ma weşnayı
Şar ma kıştı
Nomis kerd binê payondê xo
Keyney u veyvekê ma xerepnay
Bê bextey dişmeni
Ma xo vira nêkerda
Mî tî semedê ena roc kerdê pil
Cıcey xo semedê ena roc da to
Ax u küli sêney marea vec
Derdê dişmeni hin nino ontış
Beso beso en zıllim!
Xo tepya med lacê mî
Şitê mî wa torê helalbo
Şo, rayer to wa akardebo
Oxir to xeyreb
Goştareya mî bık
Bê bextey zafey
Hayey to wa tobo
Hayey to wa ombazan tobo
Xo tereson u bê bextora bı paw
Eno rind dek xo sere
Dişme him bê bext
Hemiz tereso
En vatey wa to goştıbo
Mendişê bindesteya ma

Bê bextey, teresey dişmeniraya
Insonê ma nêzonaye verda
Nêzonayey lez xapiyen
Wa heme çi to virdibo
Cironê ma Êrmeni'yo
Bê bexteyıd qırkerd
Herb Şêx iz reyna
Bê bextey, mizewirey u
Delawerera gırewt
În çi çinêbinse
Hükmat nêeşkayın
Med bid pêro
Tereson u bê bexto
Kê ma xerepna
Ma ardi ena roc
Ez pey inono kî
Şıma verra rınd
Şıret bışise
Hemay ha paştey şımadew
Roca şıma duri niw
Ez duêy keno şımaro
Paştey şıma veng niya!..

(*) Eslê na helbest zaf dergo ew zaf weşo. Helbestdı may u lazê cı qısey kenê. Laz, semedê leji marda xora izın wa-zeno. Ew maya cı cıre cıwab dana... Helbesta corên, zew qısmê na helbestde dergo. No qısmıdı may lazê xorê cı-wab dana...

CEMÊ SEY MOMIDAN*

ZILFİ

Sonde sonde sonde
Bra bra sonde
Hewnê mordemi wes yêno
Fılanunê Sey Momidande

Cemê Sey Momidano
Bra Hemed na gavano
Amune ke şêri dewf
Peppug marê biwano
Va ke: "Çı sino, çı şiwano
Tede mız u dumano

Cemê Sey Momidano
Bra lemin na hêniyo
Piro, çı kotara mı dime
Mal u gayê to mı ver niyo
Çıralıxo ke mı dobe to
Çıralıxê raa Haq'iyô

Cemê Sey Momidano
Bra na kemera bele
Vano: "Piro eskeri ma ser meya
Meke wertê ma mezele
Ma name zuvinira
AX zuvini dame wele
Yê ma pir u tolibêniya
Meke wertê ma mezele

Çemê Sey Momidano
Bra mız u dumano
Va ke: "Ponc teney ginê ro
Iazê brayê to Uşên'i
Çı turi pêra maneno
No dormêde dişmêni sêyr keno
Jê morê polati çiv dano

Cemê Sey Momidano
Bra bra hurdiyo
Vano: "Makina bolige ravêr bize
Meterisê tolibê mı bicêriyo
Piro, tıfangê mı neferunê dewlete mede
Torê çiyê Haq'iyô

Cemê Sey Momidano
Bra Hemed na gavano
Ondêr tever nêkeno
Tıfangê Kirmanc'iyô
Iao Xidê Tade ramene
Cisnê pir u rayberê tuyo
Vano: Ponc teney ginê mı
Hode beli nêkeno
Zuya gına buriyê mı
Goni kota çimê mı
Pir u rayber beli niyo

Piro mı dima yena koti
Mal u gayê to mı ver niyo
Tıfangê destê mı persena
Martino beleko newiyo
Ti ke nêyindena yêna
Liyeqê canê tuyo
Ti ke hewla, honde menale
Yê mın ê mı biyê ses
Yê to hona zuyo

Cemê Sey Momidano
Bra naverô, çeto
Vano noverra êmo kistene
Seyisê Momid axay
Cendermê dewlete

Way way way
Bra bra way
Korê Momid axay
Riswetê ke ma ser day
Kincê brayê ho gureti
Dersim'ro fetelnay

(*) Ma na lawk, qeseta ZILFİ'ya hirêyinra qeydkerda.

NAJNI ZEYNEME

HESE

Najni Zeyneme
serê na dinade
karo ke kerd,
baro ke ont,
izrav sîtamo ke di,
cori roz sewe,
Hewnê nikot,
çimu ke rozê
hata ke hardi
wela hardi
kote çimu.

MIRÊ AYVO

HESE

Goen estve mezgê mi,
Çigera mi biye xirxe,
Heve ters nêmeno serê mide,
Verê dismende vînetayende,
Tomora mi zîye biye hazar,
Hard lerzeno bira hard,
Endi usaro
Çayır u çimen jildo, derey pır sone,
Welatê mi germo, hiraç, ceneto,
Ala çutir boverê mide,
weawes wanene,
Ezo lal,
Nu mirê ayiv niyo ke!

Çutir destu gîredine,
kor bîman,
Sefil bîman,
Riyo çao serê hardde,
Wayire dost u payê mi este,
Hona dest u payê mi este,
Mirê ayiv niyo ke!

K Ê S E V A ?

3

KARL HADANK'I VA KI...

Almanira çarnayoxi: Erol SEVER
Ebubekir PAMUKCU

Karl Hadank, zıwanoxêdo Almanîzo... Zıwanandê İrani sero tetkikandê xoya sınısyeno. İmbazê Oskar Mann'iyö. Bañdê Oskar Mann'i, notandê Oskar Mann'i sero girweya wu MÜN-DFRATEN DER ZÄZÄ* nuşt. Munderaten der Zäzä, kitabêdo zaf erciyayeyo. Tey fekdê Sewneg, Kor, Fucax, Kixi ew Çapakçur'ira nuştêy v analizê ninan estê... Verqısada kitabıdı, Karl Hadank, pêro tetkikiyê kî xelqê ma wu zıwandê ma ser biyê. pêrkınra qal keno wu fikrê xo vano. Verqısa zaf derga ya mado qandê wendoxandê xo lete lete AYRÊ'di binuşım.

I. "ZAZA" WU "DİMLİ", NAMEYE XELQÎ WU ZIWANÎ SERO

Xelqo , kî mayê etya tetkik kem, dı nameyê cı estê. İmbıryanê cı wu xeribi inarê vanê "Zaza", lavrê zıwanê inan dımlıyo.

A.

Nê namanra tewr veri etyaycydı qal beno:

Cl. J. Rich 1820'dı vızıyabı seyhahat. Lavrê raya cı welatdê Zazayanra nê-ravêryêbi. Zazayan sero, qıseyê kî sarıra aşnawıtıbi o ina vano. Kista Rich'ıya mahnaya "zaza"y "kekec"o , yanê oyo kî fekakerde qısey keno wu qısandê cıra teva fahm nêbeno. (Narrative of a residence in Koordistan. Londra 1836. Cild I, rıper 376)

Kelimaya "zaza" dı tewri nusyena: [z̥] ew [ʒ]. Jos. Markwart nê nuştışê diyêni ze nuştışêdo zaf newe hesıbneno wu nuştışê siftêni qebul keno. "Festgabe Jos. Szinnyei zum 70. Geurtstag" (Berlin 1927)'dı wına nuseno (rıper 78. Notocêrin 2): "Etya wısta Andreas'i girwedê xodı ancına zu xer-

(*) Karl Hadank - Oskar Mann. Mundarten Der Zäzä. Hauptsächlich Aus Sıverek und Kor. Berlin, 1932.

leteyê kerda. Merdimirê wini yeno kî Andreas'i cayêdî, ya Oskar Mann'îdî yan zi A. v. Le Coq'îdî, nameyê "dümli" wu "dîmli" aşnawîtê. - Etyara isa-ret keno kî awayê nuştışdê kelimaya "zaza" yî dî babetiya. Merdimdo şîka xo bîdo nay ser. Finê, gerek merdim nay bîzano kî merdimî sîftêno kî nuştışê 𐭠𐭣𐭥 'yra qal keno Le Coq niyo. E kî ma bawêr bîkem neşriyatdê Estambol'i, verê hemîn Evliya Çelebi'dî kes rastê nê nuştışi yeno. Cild IV, rîper 145'îdî ze 𐭠𐭣𐭥 nuşyayo. Cild III, rîper 226 u 232'dî ew cild IV, rîper 74'îdî zi ze 𐭠𐭣𐭥 mî di. Neyra vêsi Carsten (nimeyê diyênê sesera 18) tenya 𐭠𐭣𐭥 nuşeno. (Reisebeschreibung nach Arabien. Cild II, rîper 417). Ew meslaya diyên zi naya kî, awayê nuştışdê êrebiya merdim nêseno bewniyo nuştışdê irani. Mesela Iranîzan het qiymetê 𐭠 u 𐭡, yan zi 𐭠 u 𐭡, yan zi 𐭠 u 𐭡 wu 𐭠' y zewo. Nuştışdê mayê ilmîdî gerek ma keyalê xo bîdim nay ser. O. Mann kûrdiya Mukri sero nay nuşeno: Herfê êrebîyê 𐭠, 𐭡, 𐭢, 𐭣, 𐭤, 𐭥, 𐭦, 𐭧, 𐭨, 𐭩, 𐭪, 𐭫, 𐭬, 𐭭, 𐭮, 𐭯, 𐭰, 𐭱, 𐭲, 𐭳, 𐭴, 𐭵, 𐭶, 𐭷, 𐭸, 𐭹, 𐭺, 𐭻, 𐭼, 𐭽, 𐭾, 𐭿, 𐮀, 𐮁, 𐮂, 𐮃, 𐮄, 𐮅, 𐮆, 𐮇, 𐮈, 𐮉, 𐮊, 𐮋, 𐮌, 𐮍, 𐮎, 𐮏, 𐮐, 𐮑, 𐮒, 𐮓, 𐮔, 𐮕, 𐮖, 𐮗, 𐮘, 𐮙, 𐮚, 𐮛, 𐮜, 𐮝, 𐮞, 𐮟, 𐮠, 𐮡, 𐮢, 𐮣, 𐮤, 𐮥, 𐮦, 𐮧, 𐮨, 𐮩, 𐮪, 𐮫, 𐮬, 𐮭, 𐮮, 𐮯, 𐮰, 𐮱, 𐮲, 𐮳, 𐮴, 𐮵, 𐮶, 𐮷, 𐮸, 𐮹, 𐮺, 𐮻, 𐮼, 𐮽, 𐮾, 𐮿, 𐯀, 𐯁, 𐯂, 𐯃, 𐯄, 𐯅, 𐯆, 𐯇, 𐯈, 𐯉, 𐯊, 𐯋, 𐯌, 𐯍, 𐯎, 𐯏, 𐯐, 𐯑, 𐯒, 𐯓, 𐯔, 𐯕, 𐯖, 𐯗, 𐯘, 𐯙, 𐯚, 𐯛, 𐯜, 𐯝, 𐯞, 𐯟, 𐯠, 𐯡, 𐯢, 𐯣, 𐯤, 𐯥, 𐯦, 𐯧, 𐯨, 𐯩, 𐯪, 𐯫, 𐯬, 𐯭, 𐯮, 𐯯, 𐯰, 𐯱, 𐯲, 𐯳, 𐯴, 𐯵, 𐯶, 𐯷, 𐯸, 𐯹, 𐯺, 𐯻, 𐯼, 𐯽, 𐯾, 𐯿, 𐰀, 𐰁, 𐰂, 𐰃, 𐰄, 𐰅, 𐰆, 𐰇, 𐰈, 𐰉, 𐰊, 𐰋, 𐰌, 𐰍, 𐰎, 𐰏, 𐰐, 𐰑, 𐰒, 𐰓, 𐰔, 𐰕, 𐰖, 𐰗, 𐰘, 𐰙, 𐰚, 𐰛, 𐰜, 𐰝, 𐰞, 𐰟, 𐰠, 𐰡, 𐰢, 𐰣, 𐰤, 𐰥, 𐰦, 𐰧, 𐰨, 𐰩, 𐰪, 𐰫, 𐰬, 𐰭, 𐰮, 𐰯, 𐰰, 𐰱, 𐰲, 𐰳, 𐰴, 𐰵, 𐰶, 𐰷, 𐰸, 𐰹, 𐰺, 𐰻, 𐰼, 𐰽, 𐰾, 𐰿, 𐱀, 𐱁, 𐱂, 𐱃, 𐱄, 𐱅, 𐱆, 𐱇, 𐱈, 𐱉, 𐱊, 𐱋, 𐱌, 𐱍, 𐱎, 𐱏, 𐱐, 𐱑, 𐱒, 𐱓, 𐱔, 𐱕, 𐱖, 𐱗, 𐱘, 𐱙, 𐱚, 𐱛, 𐱜, 𐱝, 𐱞, 𐱟, 𐱠, 𐱡, 𐱢, 𐱣, 𐱤, 𐱥, 𐱦, 𐱧, 𐱨, 𐱩, 𐱪, 𐱫, 𐱬, 𐱭, 𐱮, 𐱯, 𐱰, 𐱱, 𐱲, 𐱳, 𐱴, 𐱵, 𐱶, 𐱷, 𐱸, 𐱹, 𐱺, 𐱻, 𐱼, 𐱽, 𐱾, 𐱿, 𐲀, 𐲁, 𐲂, 𐲃, 𐲄, 𐲅, 𐲆, 𐲇, 𐲈, 𐲉, 𐲊, 𐲋, 𐲌, 𐲍, 𐲎, 𐲏, 𐲐, 𐲑, 𐲒, 𐲓, 𐲔, 𐲕, 𐲖, 𐲗, 𐲘, 𐲙, 𐲚, 𐲛, 𐲜, 𐲝, 𐲞, 𐲟, 𐲠, 𐲡, 𐲢, 𐲣, 𐲤, 𐲥, 𐲦, 𐲧, 𐲨, 𐲩, 𐲪, 𐲫, 𐲬, 𐲭, 𐲮, 𐲯, 𐲰, 𐲱, 𐲲, 𐲳, 𐲴, 𐲵, 𐲶, 𐲷, 𐲸, 𐲹, 𐲺, 𐲻, 𐲼, 𐲽, 𐲾, 𐲿, 𐳀, 𐳁, 𐳂, 𐳃, 𐳄, 𐳅, 𐳆, 𐳇, 𐳈, 𐳉, 𐳊, 𐳋, 𐳌, 𐳍, 𐳎, 𐳏, 𐳐, 𐳑, 𐳒, 𐳓, 𐳔, 𐳕, 𐳖, 𐳗, 𐳘, 𐳙, 𐳚, 𐳛, 𐳜, 𐳝, 𐳞, 𐳟, 𐳠, 𐳡, 𐳢, 𐳣, 𐳤, 𐳥, 𐳦, 𐳧, 𐳨, 𐳩, 𐳪, 𐳫, 𐳬, 𐳭, 𐳮, 𐳯, 𐳰, 𐳱, 𐳲, 𐳳, 𐳴, 𐳵, 𐳶, 𐳷, 𐳸, 𐳹, 𐳺, 𐳻, 𐳼, 𐳽, 𐳾, 𐳿, 𐴀, 𐴁, 𐴂, 𐴃, 𐴄, 𐴅, 𐴆, 𐴇, 𐴈, 𐴉, 𐴊, 𐴋, 𐴌, 𐴍, 𐴎, 𐴏, 𐴐, 𐴑, 𐴒, 𐴓, 𐴔, 𐴕, 𐴖, 𐴗, 𐴘, 𐴙, 𐴚, 𐴛, 𐴜, 𐴝, 𐴞, 𐴟, 𐴠, 𐴡, 𐴢, 𐴣, 𐴤, 𐴥, 𐴦, 𐴧, 𐴨, 𐴩, 𐴪, 𐴫, 𐴬, 𐴭, 𐴮, 𐴯, 𐴰, 𐴱, 𐴲, 𐴳, 𐴴, 𐴵, 𐴶, 𐴷, 𐴸, 𐴹, 𐴺, 𐴻, 𐴼, 𐴽, 𐴾, 𐴿, 𐵀, 𐵁, 𐵂, 𐵃, 𐵄, 𐵅, 𐵆, 𐵇, 𐵈, 𐵉, 𐵊, 𐵋, 𐵌, 𐵍, 𐵎, 𐵏, 𐵐, 𐵑, 𐵒, 𐵓, 𐵔, 𐵕, 𐵖, 𐵗, 𐵘, 𐵙, 𐵚, 𐵛, 𐵜, 𐵝, 𐵞, 𐵟, 𐵠, 𐵡, 𐵢, 𐵣, 𐵤, 𐵥, 𐵦, 𐵧, 𐵨, 𐵩, 𐵪, 𐵫, 𐵬, 𐵭, 𐵮, 𐵯, 𐵰, 𐵱, 𐵲, 𐵳, 𐵴, 𐵵, 𐵶, 𐵷, 𐵸, 𐵹, 𐵺, 𐵻, 𐵼, 𐵽, 𐵾, 𐵿, 𐶀, 𐶁, 𐶂, 𐶃, 𐶄, 𐶅, 𐶆, 𐶇, 𐶈, 𐶉, 𐶊, 𐶋, 𐶌, 𐶍, 𐶎, 𐶏, 𐶐, 𐶑, 𐶒, 𐶓, 𐶔, 𐶕, 𐶖, 𐶗, 𐶘, 𐶙, 𐶚, 𐶛, 𐶜, 𐶝, 𐶞, 𐶟, 𐶠, 𐶡, 𐶢, 𐶣, 𐶤, 𐶥, 𐶦, 𐶧, 𐶨, 𐶩, 𐶪, 𐶫, 𐶬, 𐶭, 𐶮, 𐶯, 𐶰, 𐶱, 𐶲, 𐶳, 𐶴, 𐶵, 𐶶, 𐶷, 𐶸, 𐶹, 𐶺, 𐶻, 𐶼, 𐶽, 𐶾, 𐶿, 𐷀, 𐷁, 𐷂, 𐷃, 𐷄, 𐷅, 𐷆, 𐷇, 𐷈, 𐷉, 𐷊, 𐷋, 𐷌, 𐷍, 𐷎, 𐷏, 𐷐, 𐷑, 𐷒, 𐷓, 𐷔, 𐷕, 𐷖, 𐷗, 𐷘, 𐷙, 𐷚, 𐷛, 𐷜, 𐷝, 𐷞, 𐷟, 𐷠, 𐷡, 𐷢, 𐷣, 𐷤, 𐷥, 𐷦, 𐷧, 𐷨, 𐷩, 𐷪, 𐷫, 𐷬, 𐷭, 𐷮, 𐷯, 𐷰, 𐷱, 𐷲, 𐷳, 𐷴, 𐷵, 𐷶, 𐷷, 𐷸, 𐷹, 𐷺, 𐷻, 𐷼, 𐷽, 𐷾, 𐷿, 𐸀, 𐸁, 𐸂, 𐸃, 𐸄, 𐸅, 𐸆, 𐸇, 𐸈, 𐸉, 𐸊, 𐸋, 𐸌, 𐸍, 𐸎, 𐸏, 𐸐, 𐸑, 𐸒, 𐸓, 𐸔, 𐸕, 𐸖, 𐸗, 𐸘, 𐸙, 𐸚, 𐸛, 𐸜, 𐸝, 𐸞, 𐸟, 𐸠, 𐸡, 𐸢, 𐸣, 𐸤, 𐸥, 𐸦, 𐸧, 𐸨, 𐸩, 𐸪, 𐸫, 𐸬, 𐸭, 𐸮, 𐸯, 𐸰, 𐸱, 𐸲, 𐸳, 𐸴, 𐸵, 𐸶, 𐸷, 𐸸, 𐸹, 𐸺, 𐸻, 𐸼, 𐸽, 𐸾, 𐸿, 𐹀, 𐹁, 𐹂, 𐹃, 𐹄, 𐹅, 𐹆, 𐹇, 𐹈, 𐹉, 𐹊, 𐹋, 𐹌, 𐹍, 𐹎, 𐹏, 𐹐, 𐹑, 𐹒, 𐹓, 𐹔, 𐹕, 𐹖, 𐹗, 𐹘, 𐹙, 𐹚, 𐹛, 𐹜, 𐹝, 𐹞, 𐹟, 𐹠, 𐹡, 𐹢, 𐹣, 𐹤, 𐹥, 𐹦, 𐹧, 𐹨, 𐹩, 𐹪, 𐹫, 𐹬, 𐹭, 𐹮, 𐹯, 𐹰, 𐹱, 𐹲, 𐹳, 𐹴, 𐹵, 𐹶, 𐹷, 𐹸, 𐹹, 𐹺, 𐹻, 𐹼, 𐹽, 𐹾, 𐹿, 𐺀, 𐺁, 𐺂, 𐺃, 𐺄, 𐺅, 𐺆, 𐺇, 𐺈, 𐺉, 𐺊, 𐺋, 𐺌, 𐺍, 𐺎, 𐺏, 𐺐, 𐺑, 𐺒, 𐺓, 𐺔, 𐺕, 𐺖, 𐺗, 𐺘, 𐺙, 𐺚, 𐺛, 𐺜, 𐺝, 𐺞, 𐺟, 𐺠, 𐺡, 𐺢, 𐺣, 𐺤, 𐺥, 𐺦, 𐺧, 𐺨, 𐺩, 𐺪, 𐺫, 𐺬, 𐺭, 𐺮, 𐺯, 𐺰, 𐺱, 𐺲, 𐺳, 𐺴, 𐺵, 𐺶, 𐺷, 𐺸, 𐺹, 𐺺, 𐺻, 𐺼, 𐺽, 𐺾, 𐺿, 𐻀, 𐻁, 𐻂, 𐻃, 𐻄, 𐻅, 𐻆, 𐻇, 𐻈, 𐻉, 𐻊, 𐻋, 𐻌, 𐻍, 𐻎, 𐻏, 𐻐, 𐻑, 𐻒, 𐻓, 𐻔, 𐻕, 𐻖, 𐻗, 𐻘, 𐻙, 𐻚, 𐻛, 𐻜, 𐻝, 𐻞, 𐻟, 𐻠, 𐻡, 𐻢, 𐻣, 𐻤, 𐻥, 𐻦, 𐻧, 𐻨, 𐻩, 𐻪, 𐻫, 𐻬, 𐻭, 𐻮, 𐻯, 𐻰, 𐻱, 𐻲, 𐻳, 𐻴, 𐻵, 𐻶, 𐻷, 𐻸, 𐻹, 𐻺, 𐻻, 𐻼, 𐻽, 𐻾, 𐻿, 𐼀, 𐼁, 𐼂, 𐼃, 𐼄, 𐼅, 𐼆, 𐼇, 𐼈, 𐼉, 𐼊, 𐼋, 𐼌, 𐼍, 𐼎, 𐼏, 𐼐, 𐼑, 𐼒, 𐼓, 𐼔, 𐼕, 𐼖, 𐼗, 𐼘, 𐼙, 𐼚, 𐼛, 𐼜, 𐼝, 𐼞, 𐼟, 𐼠, 𐼡, 𐼢, 𐼣, 𐼤, 𐼥, 𐼦, 𐼧, 𐼨, 𐼩, 𐼪, 𐼫, 𐼬, 𐼭, 𐼮, 𐼯, 𐼰, 𐼱, 𐼲, 𐼳, 𐼴, 𐼵, 𐼶, 𐼷, 𐼸, 𐼹, 𐼺, 𐼻, 𐼼, 𐼽, 𐼾, 𐼿, 𐽀, 𐽁, 𐽂, 𐽃, 𐽄, 𐽅, 𐽆, 𐽇, 𐽈, 𐽉, 𐽊, 𐽋, 𐽌, 𐽍, 𐽎, 𐽏, 𐽐, 𐽑, 𐽒, 𐽓, 𐽔, 𐽕, 𐽖, 𐽗, 𐽘, 𐽙, 𐽚, 𐽛, 𐽜, 𐽝, 𐽞, 𐽟, 𐽠, 𐽡, 𐽢, 𐽣, 𐽤, 𐽥, 𐽦, 𐽧, 𐽨, 𐽩, 𐽪, 𐽫, 𐽬, 𐽭, 𐽮, 𐽯, 𐽰, 𐽱, 𐽲, 𐽳, 𐽴, 𐽵, 𐽶, 𐽷, 𐽸, 𐽹, 𐽺, 𐽻, 𐽼, 𐽽, 𐽾, 𐽿, 𐾀, 𐾁, 𐾂, 𐾃, 𐾄, 𐾅, 𐾆, 𐾇, 𐾈, 𐾉, 𐾊, 𐾋, 𐾌, 𐾍, 𐾎, 𐾏, 𐾐, 𐾑, 𐾒, 𐾓, 𐾔, 𐾕, 𐾖, 𐾗, 𐾘, 𐾙, 𐾚, 𐾛, 𐾜, 𐾝, 𐾞, 𐾟, 𐾠, 𐾡, 𐾢, 𐾣, 𐾤, 𐾥, 𐾦, 𐾧, 𐾨, 𐾩, 𐾪, 𐾫, 𐾬, 𐾭, 𐾮, 𐾯, 𐾰, 𐾱, 𐾲, 𐾳, 𐾴, 𐾵, 𐾶, 𐾷, 𐾸, 𐾹, 𐾺, 𐾻, 𐾼, 𐾽, 𐾾, 𐾿, 𐿀, 𐿁, 𐿂, 𐿃, 𐿄, 𐿅, 𐿆, 𐿇, 𐿈, 𐿉, 𐿊, 𐿋, 𐿌, 𐿍, 𐿎, 𐿏, 𐿐, 𐿑, 𐿒, 𐿓, 𐿔, 𐿕, 𐿖, 𐿗, 𐿘, 𐿙, 𐿚, 𐿛, 𐿜, 𐿝, 𐿞, 𐿟, 𐿠, 𐿡, 𐿢, 𐿣, 𐿤, 𐿥, 𐿦, 𐿧, 𐿨, 𐿩, 𐿪, 𐿫, 𐿬, 𐿭, 𐿮, 𐿯, 𐿰, 𐿱, 𐿲, 𐿳, 𐿴, 𐿵, 𐿶, 𐿷, 𐿸, 𐿹, 𐿺, 𐿻, 𐿼, 𐿽, 𐿾, 𐿿, 𑀀, 𑀁, 𑀂, 𑀃, 𑀄, 𑀅, 𑀆, 𑀇, 𑀈, 𑀉, 𑀊, 𑀋, 𑀌, 𑀍, 𑀎, 𑀏, 𑀐, 𑀑, 𑀒, 𑀓, 𑀔, 𑀕, 𑀖, 𑀗, 𑀘, 𑀙, 𑀚, 𑀛, 𑀜, 𑀝, 𑀞, 𑀟, 𑀠, 𑀡, 𑀢, 𑀣, 𑀤, 𑀥, 𑀦, 𑀧, 𑀨, 𑀩, 𑀪, 𑀫, 𑀬, 𑀭, 𑀮, 𑀯, 𑀰, 𑀱, 𑀲, 𑀳, 𑀴, 𑀵, 𑀶, 𑀷, 𑀸, 𑀹, 𑀺, 𑀻, 𑀼, 𑀽, 𑀾, 𑀿, 𑁀, 𑁁, 𑁂, 𑁃, 𑁄, 𑁅, 𑁆, 𑁇, 𑁈, 𑁉, 𑁊, 𑁋, 𑁌, 𑁍, 𑁎, 𑁏, 𑁐, 𑁑, 𑁒, 𑁓, 𑁔, 𑁕, 𑁖, 𑁗, 𑁘, 𑁙, 𑁚, 𑁛, 𑁜, 𑁝, 𑁞, 𑁟, 𑁠, 𑁡, 𑁢, 𑁣, 𑁤, 𑁥, 𑁦, 𑁧, 𑁨, 𑁩, 𑁪, 𑁫, 𑁬, 𑁭, 𑁮, 𑁯, 𑁰, 𑁱, 𑁲, 𑁳, 𑁴, 𑁵, 𑁶, 𑁷, 𑁸, 𑁹, 𑁺, 𑁻, 𑁼, 𑁽, 𑁾, 𑁿, 𑂀, 𑂁, 𑂂, 𑂃, 𑂄, 𑂅, 𑂆, 𑂇, 𑂈, 𑂉, 𑂊, 𑂋, 𑂌, 𑂍, 𑂎, 𑂏, 𑂐, 𑂑, 𑂒, 𑂓, 𑂔, 𑂕, 𑂖, 𑂗, 𑂘, 𑂙, 𑂚, 𑂛, 𑂜, 𑂝, 𑂞, 𑂟, 𑂠, 𑂡, 𑂢, 𑂣, 𑂤, 𑂥, 𑂦, 𑂧, 𑂨, 𑂩, 𑂪, 𑂫, 𑂬, 𑂭, 𑂮, 𑂯, 𑂰, 𑂱, 𑂲, 𑂳, 𑂴, 𑂵, 𑂶, 𑂷, 𑂸, 𑂹, 𑂺, 𑂻, 𑂼, 𑂽, 𑂾, 𑂿, 𑃀, 𑃁, 𑃂, 𑃃, 𑃄, 𑃅, 𑃆, 𑃇, 𑃈, 𑃉, 𑃊, 𑃋, 𑃌, 𑃍, 𑃎, 𑃏, 𑃐, 𑃑, 𑃒, 𑃓, 𑃔, 𑃕, 𑃖, 𑃗, 𑃘, 𑃙, 𑃚, 𑃛, 𑃜, 𑃝, 𑃞, 𑃟, 𑃠, 𑃡, 𑃢, 𑃣, 𑃤, 𑃥, 𑃦, 𑃧, 𑃨, 𑃩, 𑃪, 𑃫, 𑃬, 𑃭, 𑃮, 𑃯, 𑃰, 𑃱, 𑃲, 𑃳, 𑃴, 𑃵, 𑃶, 𑃷, 𑃸, 𑃹, 𑃺, 𑃻, 𑃼, 𑃽, 𑃾, 𑃿, 𑄀, 𑄁, 𑄂, 𑄃, 𑄄, 𑄅, 𑄆, 𑄇, 𑄈, 𑄉, 𑄊, 𑄋, 𑄌, 𑄍, 𑄎, 𑄏, 𑄐, 𑄑, 𑄒, 𑄓, 𑄔, 𑄕, 𑄖, 𑄗, 𑄘, 𑄙, 𑄚, 𑄛, 𑄜, 𑄝, 𑄞, 𑄟, 𑄠, 𑄡, 𑄢, 𑄣, 𑄤, 𑄥, 𑄦, 𑄧, 𑄨, 𑄩, 𑄪, 𑄫, 𑄬, 𑄭, 𑄮, 𑄯, 𑄰, 𑄱, 𑄲, 𑄳, 𑄴, 𑄵, 𑄶, 𑄷, 𑄸, 𑄹, 𑄺, 𑄻, 𑄼, 𑄽, 𑄾, 𑄿, 𑅀, 𑅁, 𑅂, 𑅃, 𑅄, 𑅅, 𑅆, 𑅇, 𑅈, 𑅉, 𑅊, 𑅋, 𑅌, 𑅍, 𑅎, 𑅏, 𑅐, 𑅑, 𑅒, 𑅓, 𑅔, 𑅕, 𑅖, 𑅗, 𑅘, 𑅙, 𑅚, 𑅛, 𑅜, 𑅝, 𑅞, 𑅟, 𑅠, 𑅡, 𑅢, 𑅣, 𑅤, 𑅥, 𑅦, 𑅧, 𑅨, 𑅩, 𑅪, 𑅫, 𑅬, 𑅭, 𑅮, 𑅯, 𑅰, 𑅱, 𑅲, 𑅳, 𑅴, 𑅵, 𑅶, 𑅷, 𑅸, 𑅹, 𑅺, 𑅻, 𑅼, 𑅽, 𑅾, 𑅿, 𑆀, 𑆁, 𑆂, 𑆃, 𑆄, 𑆅, 𑆆, 𑆇, 𑆈, 𑆉, 𑆊, 𑆋, 𑆌, 𑆍, 𑆎, 𑆏, 𑆐, 𑆑, 𑆒, 𑆓, 𑆔, 𑆕, 𑆖, 𑆗, 𑆘, 𑆙, 𑆚, 𑆛, 𑆜, 𑆝, 𑆞, 𑆟, 𑆠, 𑆡, 𑆢, 𑆣, 𑆤, 𑆥, 𑆦, 𑆧, 𑆨, 𑆩, 𑆪, 𑆫, 𑆬, 𑆭, 𑆮, 𑆯, 𑆰, 𑆱, 𑆲, 𑆳, 𑆴, 𑆵, 𑆶, 𑆷, 𑆸, 𑆹, 𑆺, 𑆻, 𑆼, 𑆽, 𑆾, 𑆿, 𑇀, 𑇁, 𑇂, 𑇃, 𑇄, 𑇅, 𑇆, 𑇇, 𑇈, 𑇉, 𑇊, 𑇋, 𑇌, 𑇍, 𑇎, 𑇏, 𑇐, 𑇑, 𑇒, 𑇓, 𑇔, 𑇕, 𑇖, 𑇗, 𑇘, 𑇙, 𑇚, 𑇛, 𑇜, 𑇝, 𑇞, 𑇟, 𑇠, 𑇡, 𑇢, 𑇣, 𑇤, 𑇥, 𑇦, 𑇧, 𑇨, 𑇩, 𑇪, 𑇫, 𑇬, 𑇭, 𑇮, 𑇯, 𑇰, 𑇱, 𑇲, 𑇳, 𑇴, 𑇵, 𑇶, 𑇷, 𑇸, 𑇹, 𑇺, 𑇻, 𑇼, 𑇽, 𑇾, 𑇿, 𑈀, 𑈁, 𑈂, 𑈃, 𑈄, 𑈅, 𑈆, 𑈇, 𑈈, 𑈉, 𑈊, 𑈋, 𑈌, 𑈍, 𑈎, 𑈏, 𑈐, 𑈑, 𑈒, 𑈓, 𑈔, 𑈕, 𑈖, 𑈗, 𑈘, 𑈙, 𑈚, 𑈛, 𑈜, 𑈝, 𑈞, 𑈟, 𑈠, 𑈡, 𑈢, 𑈣, 𑈤, 𑈥, 𑈦, 𑈧, 𑈨, 𑈩, 𑈪, 𑈫, 𑈬, 𑈭, 𑈮, 𑈯, 𑈰, 𑈱, 𑈲, 𑈳, 𑈴, 𑈵, 𑈶, 𑈷, 𑈸, 𑈹, 𑈺, 𑈻, 𑈼, 𑈽, 𑈾, 𑈿, 𑉀, 𑉁, 𑉂, 𑉃, 𑉄, 𑉅, 𑉆, 𑉇, 𑉈, 𑉉, 𑉊, 𑉋, 𑉌, 𑉍, 𑉎, 𑉏, 𑉐, 𑉑, 𑉒, 𑉓, 𑉔, 𑉕, 𑉖, 𑉗, 𑉘, 𑉙, 𑉚, 𑉛, 𑉜, 𑉝, 𑉞, 𑉟, 𑉠, 𑉡, 𑉢, 𑉣, 𑉤, 𑉥, 𑉦, 𑉧, 𑉨, 𑉩, 𑉪, 𑉫, 𑉬, 𑉭, 𑉮, 𑉯, 𑉰, 𑉱, 𑉲, 𑉳, 𑉴, 𑉵, 𑉶, 𑉷, 𑉸, 𑉹, 𑉺, 𑉻, 𑉼, 𑉽, 𑉾, 𑉿, 𑊀, 𑊁, 𑊂, 𑊃, 𑊄, 𑊅, 𑊆, 𑊇, 𑊈, 𑊉, 𑊊, 𑊋, 𑊌, 𑊍, 𑊎, 𑊏, 𑊐, 𑊑, 𑊒, 𑊓, 𑊔, 𑊕, 𑊖, 𑊗, 𑊘, 𑊙, 𑊚, 𑊛, 𑊜, 𑊝, 𑊞, 𑊟, 𑊠, 𑊡, 𑊢, 𑊣, 𑊤, 𑊥, 𑊦, 𑊧, 𑊨, 𑊩, 𑊪, 𑊫, 𑊬, 𑊭, 𑊮, 𑊯, 𑊰, 𑊱, 𑊲, 𑊳, 𑊴, 𑊵, 𑊶, 𑊷, 𑊸, 𑊹, 𑊺, 𑊻, 𑊼, 𑊽, 𑊾, 𑊿, 𑋀, 𑋁, 𑋂, 𑋃, 𑋄, 𑋅, 𑋆, 𑋇, 𑋈, 𑋉, 𑋊, 𑋋, 𑋌, 𑋍, 𑋎, 𑋏, 𑋐, 𑋑, 𑋒, 𑋓, 𑋔, 𑋕, 𑋖, 𑋗, 𑋘, 𑋙, 𑋚, 𑋛, 𑋜, 𑋝, 𑋞, 𑋟, 𑋠, 𑋡, 𑋢, 𑋣, 𑋤, 𑋥, 𑋦, 𑋧, 𑋨, 𑋩, 𑋪, 𑋫, 𑋬, 𑋭, 𑋮, 𑋯, 𑋰, 𑋱, 𑋲, 𑋳, 𑋴, 𑋵, 𑋶, 𑋷, 𑋸, 𑋹, 𑋺, 𑋻, 𑋼, 𑋽, 𑋾, 𑋿, 𑌀, 𑌁, 𑌂, 𑌃, 𑌄, 𑌅, 𑌆, 𑌇, 𑌈, 𑌉, 𑌊, 𑌋, 𑌌, 𑌍, 𑌎, 𑌏, 𑌐, 𑌑, 𑌒, 𑌓, 𑌔, 𑌕,

mend. Wanise, Tirkane Osmaniyani çu wext Dumbeli na mintiqara qewrnayê. Ma diha veri zew tetkikêra qal kerdibi, ki no tetkik sesera 19'idi zew İrani (Nimetullah Sirvani) u zew Fransiz'i (Jouannin) -ki wırdına zi eşira Dumbeli mintiqandê Hoy u Selmas'ra sınaşnenê- desta nuşyabi. Zew İnan James Morier zi vano, ki ey Dumbeli cêrdê Hoy'idi mintiqaya Soker'idi diyê (A second journey through Persia, riper 309, Londra 1918). Wertedê sesera 19'idi albayê İngliz'i Sheil sino İran. O zi eşira Doombelli eşiranê Azerbaycan'i miyandı hesbneno wuvano "Na eşir 2000 kekeya," (Glimpses of life and manners in Persia. Londra 1856, riper 396). Hoy, wasati 450 km. roz-akewtê de Palu'di manena. Mikuno ki girrebekê werdikeki eşira Dumbeli'ra biabiryê. İavrê wexto ki lerch'i tetkikê xo "Forschungen" must, yanê serde sesera 19'idi eşes eşir mintiqaya Hoy'idibi. Ez nêzana, Jos. Markwart'ido senê ispatkero, ki eşira Dumbeli merdımı seni Hoy'ra daya arden u Palu'di daya ca. Ze ki Markwart'i waqada Kalhur u Kulliai'di kerdibi, tetkikde xoyê eşiranê Zaza wu Dumbeliyan sero zi mesel kista münasebetanê folqlori, tarihi ew coxrafiye gênc dest. Bewni cildo diyênê na rêz (1930), riper 54. (Kurdisch-Persische Forschungen, Verlag der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Berlin 1930, notê çarnayoxan).

Çu wext fahm bi ki mikunê zew misnayışde Zazayan u Dumbeliyan -ki tirki qisey kenê- çiniyo, nameyo "dimli" sero girwayış diha bi rihat. Mişoreyo ki "Dimli" sero -ze nameyê xelqi- abiyabi, ê mişoreydi mı fikrê xo akerde vatbi. Ew neka ez sena ê fikrê xo diha rihat ew diha zelal vaza. Kista mina, ewe bedelyayışê herfandê "l" ew "m" zaf mikuno ki qısaya "dimli", "Dailemi-Dailomi"ra bêro. Mı 1928'di (nugteyo ki peynida cildo diyêndi) teoriya "Dimli-Dailemi"ra qal kerdibi. İavrê hewna mira zaf veri na teoriya qal bihi. Verê mı, sera 1900'idi F. C. Andreas'i A. Christen'i desta no baş kerdibi eşkera. Ew vist seri verê ney zi Ermeni Antranig kitabê xo "Dêrsim"di (Tiflis, riper 161) na teori çekerdbi werte.

Jos. Marwart'i gos nêna teoriya "Dimli-Dailemi". Ey vatê qay rêçê kelima-ya "zaza"y atropateniko.² Cordê Tebriz'idi nezdiyê Merend'idi dewa Gelinqaya'di harzemi qisey benc. Ew malumatê ki C. F. Lehmann-Haupt nê zıwani sero dano, Markwart'i, nê malumatandı isaretê atropateniki diyê. (Kitabo "Ermenistan, Veri ew Newe"ya pêversan. Cild I, 1900, riper 185). Na idadi sebebê Markwart'iyo mühim semedê Gelinqayızanbi. Ey vatê qay xelqê Gelinqaya citêrê İranızibi. Haybi ki na rest niya. Lemmann-Haupt'idi zew notê esto (riper 533) ki fikrê Markwart'i keno puç. İavrê Markwart'i no not nêdiyo. S. G. Wilson nê notidi vano (Persian Life and Customs, riper 50) ki wextê Nadir'idi taynê xelqdê Taliç'i Gelinqaya'di danabi ca, ew no xelqo hewna zew diyalekdê taliçi qisey keno. Xelqo ki etya sero qiseyê benê, no xelq, o xelqo ki İranızibi wu diha baħdo (sesera 18'idi) Azerbaycan'di danayıbbi ca, obi. Ê wextandı, Nadir Şah'i nime-cêrdê Azerbaycan'idi -ki mintiqaya Tirkənbi- wu nezdiyê dola Rızaiya'di İranızı dayê ca. Ze ki mayê zam, êyê ki diha cêrd ronistê, ê zi rozawadê Merend'idi ew mintiqayandê Selmas u Lekk'idi danaybi ca. Nêyê ki newe smaybi, nina Tirkan miyandı zıwanê xo xo vira kerd ew çaxo ki Sheil geyrayê (1836), o wext İnan rewnayo tirki qisey kerdê. (Bewni JRGS, cild 8, Londra 1838, riper 55). V. Minorskiy, Toumaris'i sero, tetkikdê xodı (Revue d'Historie des Religions 1928, riper 105) idada Markwart'i -atropatenikbiyayışê rêçê zazaki- vero weziyet girotbi: "... ki bilhassa sesera 10'idi Mükne Dailamitan asyayê. Cayê ronistenê Salmanano eşasi hewna Dilmakan, yanê ze suka Dailamitan vazyena." Zew cayê ronisten diha esto. Seredo ki no ca tam mintiqada Fixi'deyo, no diha mühimo. Henrich Kiepert'i no ca xebatdê C. Haussknecht'idi (Reuten im Orient, 1865-1869, xerite 2 -Ermenistancê rın-) cordê Palu'di (qünca corêna xeritidi) namedo "Dilimili"ya dabı. Xeritedê H. B. Lynch u F. Oswald'i "Map of Armenia and adjacent countries"

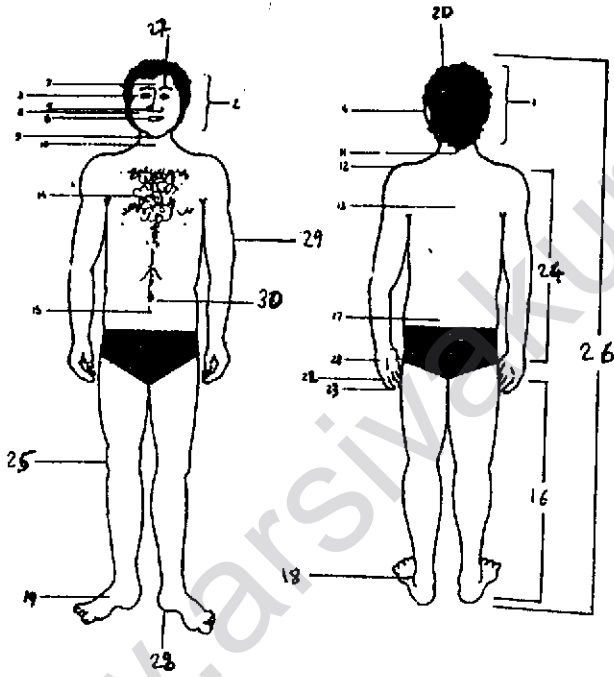
es"idi (ilaweyê "Armenia", Iondra 1901) teneyê cordê 39 derece paralêla corên u rozakewtedê Greenwich'a dî meridyena 40'dî, dormaredê awda Kixi'dî zew dereyê kista dewa Dilemi esta. Zew xeritedî zi -kî no xerite Estambol'dî Qenaat Kitabxanesi'dî eve tırki çap biyo wu miqyasê cî l: 400 000'o- na dew ze " كور " name gêna. (A "Kor" a kî O. Mann'i ewza zıwanê dimli (zazê) sero tetkiki kerdîbî, a 30 km. rozakewtedê na dewdî manena.) Markwart'i qe xeyalê xo namedê nê cayê ronışteni, yanê "Dilimili" ser zi nêdayo.

---

1) B. Nikitin zi J. A., Janvier-Mars 1929 (Paris 1929), riper 109ff'dî şüpeya weyneno malumatandê Lerch'i. Kista Nikitin'iya (riper 110) nameyê êsira Donboli, qeleya Donbol'ira yeno.

2) "Huschardzan" (Viyan 1911, riper 295, notocêrin 2) 1927'dî vatê kî adariyo kîhan yan zi zew fekê nê zıwani, zıwandê Dumbeliyan miyandî qise biyayışê xo ramitê. Jos. Markwant "Ungrische Jahrbücher" dî (cild IX, 1 Nisan 1929, riper 93) zazaki (ze adari) diyalektanê medi miyandî hesab-neno.

WICUDÊ MERDIMÎ

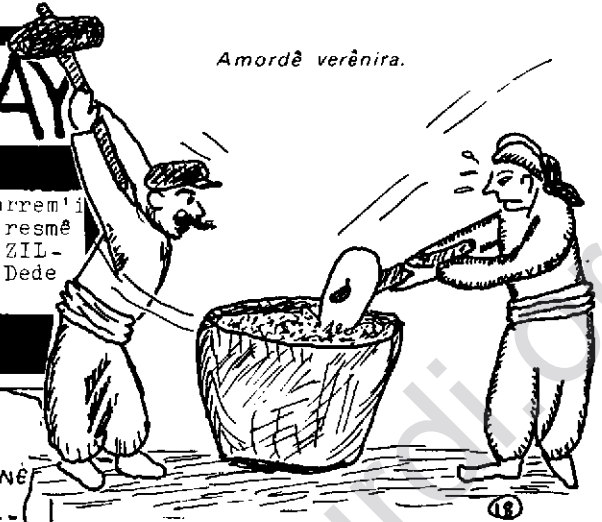

1 - Sere, sare	15 - pize
2 - rî, ri	16 - pay, çekî
3 - çim	17 - qor, qorik, qeneste
4 - gos, gos, kişe	18 - kate ling, gozek, kevek
5 - pîrnîk, zîncî, zînc	19 - link, ling
6 - fek	20 - kîjîk, por
7 - çare	21 - dest
8 - alîşk, aluşk, rûm, bep	22 - îngîst, engîst, gîst, fîşt, bigîk
9 - çene, çenge, çenîk	23 - nengû, nenîk, nengî, nenni
10 - mil, boxaz, qîrîk, qartîke	24 - pol, qol, herme
11 - peyê milî, vile	25 - cake, saçe, zoni
12 - serê pol, dosî, pîl	26 - wîcud, leş, laş, lesî
13 - mune, miyane, poşt, pastî, mêne	27 - bûrî, burwey, burî
14 - sîne, sing, şene, sine	28 - pelsna, pasna, belîsnek
15 - pize	29 - pazi pazi, paz
	30 - make pize, nak

Suka RIZAY

Amordê verênira.

Na mersel lazê Dede Muharrem'i va. ADIL DURAN'i nuşt u resmê ci virasti... Çimeyê ci ZIL-Fî'yo... Merseldi hewnê Dede Muharrem'i yeno vatış...

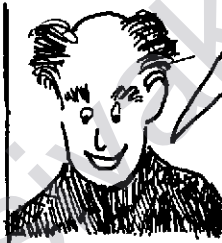

EZ SUKOKI GEYRAYA. MI CIRAN HES KERO. HEME CA PAK U MONTERAMO. GE KESI PEKRA NE ZUR NE ZI QISAYEDA ARA VIZ-YENA. HEME CI GANEN U GERMO!..

WINA XEYLÊ GEYRA...

EZ BIYA VEYŞAN, HALI..
ETYA ZU FIRUNÊ ESTA. SIRÂ XORÊ
NAN BIGIRA!...

BEW XERIB! NA SUK,
SUKA RIZAY'A. TI RIZAYA
AMEYÊ. QANDÊ COY
ETYA HEME ÇI
RIZAYA BENO.

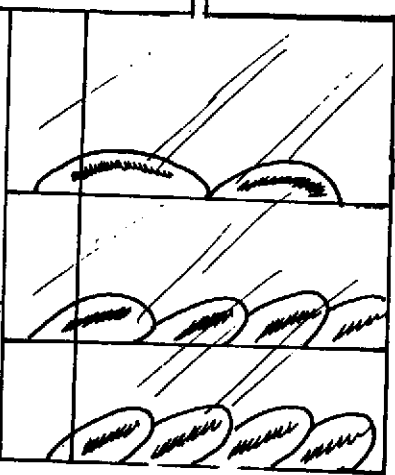
24

22

NÊ PERAN BIGI,
MIRÊ NAN BIDI! R!

23

DI BEYANNAMEY

Meslada Dêrsim'i sero ma 4 Adar 1987'di Stockholm'di tirki wu swêdiya di beyannamey vilakerdi... Wirdina beyannameyê cêrdi...

AYRE

MECMUAYA ZIWANÎ

Kamuoyuna,

Tüm dünyanın, Güney Afrika'daki ırkçı yönetimi lanetlediği bugünlerde T.C. yönetimi, dünyada eşine az rastlanır kirli oyunlarını Dêrsim'de yine uygulama hazırlıkları içindedir. Bugünlerde Dêrsim'de 234 köy, eviyle, insanıyla, dili, inancı ve kültürüyle haritadan ve tarihten silinmek üzeredir. Halkımızdan binlerce insanın Batı Anadolu'da Türkler arasına serpiştirilerek dil, kültür ve inançlarıyla asimile edilmelerinin planları yapılıyor Ankara'da.

Bu, halkımızın uğradığı ilk sürgün olayı değildir. Türkiye'de, Türklerden başka halkların varlığına tahammül edemeyen şoven T.C. yönetimleri şimdiye dek defalarca bizleri memleketimizden koparıp Türklerin arasına daşınık olarak serpiştirdiler. Bunu yaparken de kimi zaman gerçek iğrenç amaçlarını sinsice gizlemeye çalışırken, çok kez de bu amacı açıkça söylemekten çekinmediler.

Örneğin şu tümcelere bakalım:

"Türk kültürüne bağlı olmayanları toplu olmak üzere kasabalara ve serpiştirmek suretiyle Türk kültürü köylere yerleştirmeye..."

"Türk tabeasından olup da Türk kültürüne bağlı bulunmayan aşiretler fertlerinin daşınık olarak 2 numaralı mıntıkalara yerleştirilmesi..."

"Türk ırkından olmayanların serpiştirme suretiyle köylere ve ayrı mahalle veya küme teşkil edemeyecek şekilde kasaba veya şehirlere iskanı mecburidir."

Bu tümceler, mecburi iskan yasalarında yer alan maddelerden sadece birkaçıdır...

Her şey apaçık ortada. Türkiye'yi yönetenler bizim dilimize, kültürümüze tahammül edemiyorlar. Onlar çok açık olarak şoven ve gericidirler. Kendi topraklarımız üzerinde kendi dilimizle türkü söylememiz onları çileden çıkarıyor. Kendi memleketimizde söz sahibi olup onların sömürgeci ağlarını parçalayacağımızdan korkuyorlar. Ve işte bunun içindir ki bizi hal-laç pamuğu gibi sağa sola savurup duruyorlar.

Tarih boyunca bunlar toplarıyla, tüfekleriyle, kalemleriyle, kitaplarıyla üzerimize akın üstüne akın yaptılar. Şimdiye dek bizi 25 defadan fazla memleketimizden alıp yaban ellere sürdüler. Asimile olmamızı, dilimizi, kültürümüzü unutup Türleşmemizi istediler. Ama istedikleri sonucu bir türlü elde edemediler. Edemeyecekler de!.. Dörsim'in sarp dağları i-lelebet bizim türkülerimizle çınlayacak, bunu önlemeye kimsenin gücü yet-meyecektir!

Sen, demokrat insan!.. Hangi ulustan olursan ol, demokratlık onuruna la-yık olmak için sesimize kulak ver! Bir halk, kendi toprakları üzerinde varlığını sürdürebilme mücadelesi veriyor. Sözünle, kalemle bu mücade-leye destek ol! Sahibolduğun tüm olanakları kullanarak işbirlikçi, geri-ci, şoven Özal hükümetinin, doğrudan halkımızın varlığına yönelik olarak tezgahladığı oyunları lanetle!

Sen, Türk demokrati!.. Gericici, şoven, işbirlikçi yönetimlerin yıllarca sana reva gördükleri kara lekeyi sil artık! Bir insan olarak, komşumuz olarak sen bu kara lekeye layık değilsin; bunu biliyoruz. Ama devletin bu şoven karakterini değiştirmeye yönelik olarak aktif mücadele vermedik-çe bu kara lekeden kurtulamayacaksın, bunu unutma. Seni temsil ettikleri-ni iddia edenlerin, başka halkların onurlarıyla oynayarak senin onurunu ayaklar altına almasına izin verme!

Sen, cefakar halkımızın fedakar aydını!.. Yüzyıllar boyu ezilen, sömürü-len ve katledilen bir halkın aydını olmakla, yükümlü bulunduğun görevle-rin bilincinde misin? Başını avuçlarının içine al ve düşün! Özal yöne-timinin uygulamayı planladığı toplu sürgün olayını düşün! Münzer kıyıla-rının aniden sessizleştiğini düşün! Çocuklarımızın, bacılarımızın, anne ve babalarımızın Batı Anadolu'da horlandıklarını, memleket özlemiyle i-çin için ağladıklarını düşün! Ve... Ve onların kendi dil ve kültürlerine yabancılaştıklarını düşün! Tüm bunları düşün ve kalk ayaga! Sürgün ola-yını, kirli, kara bir çarçaf gibi ser kamuoyunun önüne!

Kahrolsın her türlü gericilik!..

Kahrolsın şovenizm!..

Redaksiyon

E L Ê F B A

A a	asmi, adırğan, arwêş, axür, aw
B b	besila, bar, bız, betal, belenpaz
C c	camêrd, carut, ciwên, cîtêr, cendeğ
Ç ç	çile, çorsme, çêver, çım, çilk
D d	dihir, dês, dest, dar, deyn
E e	emser, evleğ, Ezan, erinayıs, ewro
Ê ê	êwan, ê, êre, kêber, cêr
F f	Fexri, fiqare, fıraq, fina, fetisyayıs
G g	goz, ga, gawan, gêz, gılqıl
X x	xoz, xort, xele, xebetiyayıs, Xarpêt
H h	hingmên, Hayıg, hewr, hezar, her
Ĥ ĥ	ĥewt, ĥeşt, Ĥemit, ĥir, ĥer
I i	ingur, imbaz, inçlor, imbiryan, inaser
İ i	İsmet, inı, ina, bir, qır
J j	Jede, ju, jew, jini, jey
Q q	qol, qirêncle, qûmqûmük, qılçix, qırp
K k	kas, kerg, kardi, kütık, kendal
L l	leğleg, ling, lal, laj, levrê
M m	mıl, meyman, merdim, miyane, mey
N n	nan, nezdı, nerm, nime, neqra
O o	omartış, awca, êndêr, over, ostor
P p	por, pardım, payız, pırpar, pising
R r	roşn, roz, ro, ray, resen
S s	sere, sersey, sew, sewl, sıma
Ş ş	şar, şew, şewşewık, şıma, sermı
T t	teli, tun, tenya, tañda, taşdere
U u	usar, ingur, dun, meymun, belu
Ü ü	Qüli, gül, qül, qûmqûmük, qüt
W w	wiye, wıyayıs, wel, welat, wesar
V v	vas, veysan, vilık, venğ, velg
Y y	yew, yewna, yemno, miyane, seyđ
Z z	zaf, zama, zebeş, zımistan, zelal
Â â	âr, bêâr, mecmuâ, sıât, âsir
Ê ê	êrd, Êmer, êyni, êzan, êşir

AYRE

M E C M U Å Y A
Z I W A N Î

Amor: 11

Adar 1987

OM AYRE

AYRE är en språktidskrift som tar upp språket dimli. Det är den första och enda språktidskrift som publiceras om och på dimli. Tidskriftens ändamål är att samla och publicera språkets folkloristiska värden, identifiera och standardisera språket.

Dimli är ett okänt språk som talas av nästan tre miljoner människor i Kurdistan, dvs östra Turkiet. Men det finns fortfarande en diskussion om språkets identitet. Å ena sidan kallar man det en dialekt av kurdiska, å andra sidan ett självständigt språk.

AYRE's åsikt är att det finns stora skillnader mellan dimli och kurdiska. Därför är det möjligt att avgöra om dimli är självständigt språk, alltså ett språk som tillhör den iranska grenen i indoeuropeiska språkfamiljen. Men ännu är det för tidigt att vara säker på detta. Innan man avgör detta behöver man fler skriftliga verk, tror vi.

ABOUT AYRE

AYRE is a language journal covering the language of Dimli. It is the first and only language journal published in and about Dimli. The purpose of the journal is to collect and publish the folkloristic values of the language and to standardize it.

Dimli is an unknown language spoken by nearly 3 millions of people in Kurdistan, in eastern Turkey. One still discusses the origin of the language. On the one hand it is considered a Kurdish dialect, on the other hand, an independent language.

AYRE's opinion is that there are great differences between Dimli and Kurdish. Therefore it is possible to decide that Dimli is an independent language, thus, a language belonging to the Iranian branch of the Indo-European language tree. But, it is still too early to be quite certain about this. Before a final conclusion, one needs more written proof, we think.